

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2017-yil 18-oktyabr, chorshanba

№ 42 (1053)

1996-yil dekabrda chiqarilgan boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

ФЕРМЕР КУЙЛАГАН ҚЎШИҚ

Тун ярмида дала ишларидан тинка-мадори қуриб, шийпонда сувчилар қаторида ухлаб қолган Неъматжон туш кўрибди. Тушида Наимахон от миниб, қучоғида бир даста лолалар билан турган эмиш. Мана, отаси, тоғдан лола олиб келдим, деб жилмаяр эмиш. Неъматжон авайлаб қўлини узатган экан, Наимахон унга "Қўрқмай маҳкам ушлайверинг, бу лолалар олтиндан, синиб қолмайди", — дер эмиш жилмайиб.

⇒ 2-3-бет

ШАРОФ РАШИДОВ ҲАЁТИДАН ЛАВҲАЛАР

Демак, жароҳат жиддий бўлган экан. Урушдан ўз юртига, Жиззах шаҳри яқинидаги колхозга қайтган, уйда даволанишни давом эттирган. Ниҳоят, ҳассаса таяниб, ҳамма қатори далага чиқиб, ишлай бошлаганлар. Ногирон жангчи бригада ҳисобчиси этиб тайинланган.

⇒ 4-бет

МДХ:

амалий ҳамкорлик институти

Ўзбекистон МДХга аъзо мамлакатлар билан савдо, инвестиция, инновация ва молия соҳаларида янги лойиҳаларни амалга оширишдан манфаатдор. Венчур лойиҳалар ва иқтисодий зоналарни биргаликда ривожлантиришга тайёр эканимиз борасида баёнот берилди.

⇒ 5-бет

ЧОРШАНБАДАН Оршанбагача

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 16 октябрь куни мамлакатимизга амалий ташриф билан келган Чеченистон Республикаси раҳбари Рамзан Қодировни қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 14-15 октябрь кунлари Хоразм вилоятида бўлди. Ташрифи чоғида вилоят иқтисодиётини ривожлантириш, саноат ва қишлоқ хўжалигини таркибий ўзгартириш, ижтимоий объектлар барпо этиш ва инфратузилмани яхшилаш, аҳоли турмуш даражасини ошириш бўйича қатор вазифаларни белгилаб берди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 13 октябрь куни саноат ва ижтимоий соҳа объектлари, аҳоли табиий газ, электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш, бу борадаги қарздорликни бартараф этиш, ушбу йўналишдаги амалий чора-тадбирларга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Сооранбай Жезнбековни олий давлат лавозими — Қирғизистон Республикаси Президенти этиб сайлангани муносабати билан табриклади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 12 октябрь куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашининг дин ва эътиқод эркинлиги масаласи бўйича махсус маърузачиси Аҳмад Шаҳидни қабул қилди.

"HURRIYAT" газетаси
Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий
авиаканкомпанияси самолётларида ҳам
йўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

Йилига 8 миллион жуфт пайпоқ

КИЧИК БИЗНЕС ВА ТАДБИРКОРЛИК

Қашқадарё вилояти Муборак туманидаги "Муборак ТЕКС" фабрикасида ишлаб чиқарилаётган турли ўлчамдаги пайпоқлар юқори сифати билан харидорларга манзур бўлмоқда.

Муборак газни қайта ишлаш заводида қарашли фабрика замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Йилига 8 миллион жуфт пайпоқ ишлаб чиқаришга қувватига эга фабрикада маҳсулот ишлаб чиқариш жараёни тўлиқ шу

ернинг ўзидан амалга оширилади. — Қурилиш-монтаж ишларида 12 миллиард 500 миллион сўм маблағ сарфланиб, хориждан келтирилган сўнгги русумдаги замонавий ускуналар ўрнатилди, — дейди "Муборак ТЕКС" фабрикаси директори Меҳмон Нурмуродов. — Авто-

УшА олган суратлар

матлаштирилган цехларда иш босқичма-босқич йўлга қўйилган. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, фабрикамиздаги тикув ва бўйш цехлари бошқа корхоналар учун ҳам буюртмага қараб тикиш ва бўйш билан боғлиқ хизматларни амалга ошириш имкониятига эга. Бу корхона учун қўшимча даромад келтиради. Фабрикамизда йиллик қувватдан келиб чиққан ҳолда 3 миллион жуфт аёллар ва эркеклар, 3 миллион жуфт болалар пайпоқлари ва 2 миллион жуфт болалар калготкалари ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда. Энг муҳими, фабрика ишга туширилиши билан 198 янги иш ўрни яратилди.

Фабрикада жаҳон стандартларига тўла мос келадиган рақобатбардор маҳсулотлар ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ишлаб чиқарилаётган пайпоқларнинг 80 фоизи пахта толасидан, эластиклиги ошириш учун қолган қисмига синтетик тола ишлатилмоқда. Маҳсулотни экспортга чиқариш бўйича ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Газлама ва эркеклар ички кийимлари ишлаб чиқариш йўналишини ташкил этиш бўйича ҳам истиқболли лойиҳаларни амалга ошириш режалаштирилган. — Муборак саноат касб-хунар коллежини битириб,

тўрт томонлама шартнома асосида шу ерга ишга қабул қилиндим, — дейди тўқув цехи ишчиси Мадина Абдуллаева. — Фабрикамизда ишчилар учун ҳамма шароит яратилган. Замонавий технологиялар асосида барпо этилаётган бу каби ишлаб чиқариш қувватлари мамлакатимизнинг енгил саноат тармоғини янада ривожлантириш билан бирга аҳолини иш билан таъминлаш, тайёр маҳсулот экспорт-ти ҳисобидан валюта тушумини оширишга хизмат қилади.

У.БАРОТОВ,
УшА мухбири

ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТ ВА АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

"Ҳарбий ватанпарварлик"

мавзуида бадиий ва ижтимоий-сиёсий асарлар яратиш бўйича ижтимоий буюртмалар лойиҳасини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Республикаимиз Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Ўзбекистон Республикаси Қуролли қучлари ташкил этилганининг 25 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида Республикаимизда "тарихан қисқа муддатда мамлакатимиз мустақиллиги, ҳудудий яхлитлиги, чегараларимиз дахлсизлигини, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаётини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган миллий армия барпо этилгани, айнан миллий армиямиз мамлакатимизда эркин, озоод ва фаровон ҳаёт бунёд этиш, демократик ислохотларни самарали амалга ошириш йўлида ишончли қафолат, тоғдек таянч бўлиб келадиганлиги" эътироф этилди.

Шунингдек, Юртбошимиз 2017 йилнинг 28 август куни Самарқандда сайёр видеоселекторда Қуролли Қучларимизда амалга оширилаётган ислохотлар натижалари ва ижросига алоҳида эътибор қаратиб, армияда мардлик ва матонат мактабини ўтаган ёшлар жонажон Ватанимизни ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган бунёдкорлик руҳида режа ва дастурларни бажаришда асосий куч бўлиб майдонга чиқаётганлигини таъкидлади. Йиғилишда бугунги кунда ҳарбийлар мавзусидаги "Ғоявий-бадиий савияси етуқ, замонавий талабларга жавоб берадиган ҳарбий-ватанпарварлик руҳидаги бадиий ва мусикий асарлар, ҳарбий, тарихий мав-

зудаги кинофильмлар яратишда фаоллик етишмаётганлиги қайд этилди. Бу йўналишда мамлакатимиз ижодкор зиёлилари, етакчи адабиёт ва санъат арбоблари ҳамкорликда самарали фаолият олиб боришлари кераклиги таъкидланди.

Қўйилган ушбу вазифалардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги юртимизнинг бой ҳарбий санъати тарихи, буюк саркарда аждодларимиз Жалолиддин Мангуберди, Соҳибқирон Амир Темур, Бобур Мирзоларнинг тенгсиз ҳарбий жасорати, мардлик ва ватанпарварлик бобидаги ибратли ҳаёти, жумладан, Ватанимиз мустақиллиги йўлида қурбон бўлган ҳарбий хизматчиларнинг хотирасини абадийлаштириш, айни кунда ҳарбий соҳада жонбозлик кўрсатиб, фидойиларча хизмат қилаётган, ўзининг масъулиятли ва шарафли бурчини муносиб адо этаётган мард ўғлонларимиз — аскар ва зобитлар, барча Ватан посбонларининг бадиий мукамал образлари яратилишига ҳисса қўлиш, бугунги ҳарбий ислохотларни аҳоли, айниқса, ёшлар орасида кенг ёритиш, шунингдек, ёзувчи ва шоирлар, журналистлар, хусусан, ёш ижодкорларни маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида "Ҳарбий ватанпарварлик" мавзуида бадиий ва ижтимоий-сиёсий асарлар яратиш бўйича ижтимоий буюртмалар лойиҳасини эълон қилади.

Ҳурматли муштарийлар,

2018 йил учун
"HURRIYAT"
газетасига обуна
бошланди.

"HURRIYAT"GA ОБУНА БЎЛИНГ!

Ўқинг, баҳра олинг ва
уни дўстларингизга
ҳам ҳадя этинг.
Бундан ташқари,
"Hurriyat"да
чопп этилган
материаллар билан
www.hurriyat.uz
сайти орқали ҳам
танишингиз
мумкин.

"HURRIYAT"
ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ
ДОИМИЙ
ҲАМРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА
ИШОНАМИЗ!

2-бет

МАСЪУЛИЯТ ВА ДАҲАДОРЛИК

ТАНҚИД

"Сен менга муайян бир халқнинг қўшиғи, гапирадиган сўзи ёки бошқа жиҳатини кўрсатсанг, сенга бу халқни қандай осон идора қилиш мумкинлигини айтаман", деган экан Конфуций. Биз бу сўзларни бежиз келтирмадик. Ҳар бир халқнинг ўз анъана, қадрият ва удумлири бўлганидек, ўзбек халқининг ҳам ўз анъана ва қадриятлари, асрлар оша шаклланиб бизгача етиб келган санъати, маданияти бор. Бунинг ҳеч ким йўққа чиқаришга ҳаққи йўқ.

Шу ўқри, мустақиллик йилларида бой малани меросимизни ўрганишга катта эътибор қаратилди. Бу борада давлатимиз томонидан бир қатор қарорлар ишлаб чиқилди. Республика матбуотида танқидий чиқишлар қилинган. Аммо айрим ёш ижрочиларимиз ҳануз бу камчиликлардан холи бўлолма-яптилар.

Сир эмаски, кейинги йилларда эстрада қўшиқчиликлари санъатида қатор камчилик ва қусурлар кўза ташланмоқда. Айрим ёш ижрочиларининг қўшиқларида миллий оҳангларнинг йўқолиб кетиши, матнлардаги саззлик, клип-лардаги бачканалик, беҳаёлик, чет эл мусиқаларига тақлиднинг кучайиб бораётгани

бор ҳақиқат. Бу борада оммавий ахборот воситалари орқали бир неча бор чиқишлар бўлди. Хонандалар билан мунтазам ижодий давра суҳбатлари ўтказиб турилибди. Лекин...

Айрим ижрочиларнинг (буларни хонанда дейишга ҳам тил бормайди) репертуаридаги қўшиқлар матнига эътибор бериб, ҳайратдан ёқа ушлайсан, киши. Пала-партиш, ўзбек тили меъёрларига эид, русча, ўзбекча жаргон, кўча сўзлари қориштириб ташланган. Бундай ҳолат на тилимизга, на миллиятимизга, на одоб-ахлоқ мезонларига тўғри келади. Бу тугуруқсиз ижролар миллий санъатимизга, она тилимизга, қолаверса, ўзимиз яшаб турган она заминимизга бўлган

беҳурматлик, унинг шаънига доғ туширишдан бўлак нарсаси эмас.

Сўзимизнинг исботи тариқасида бир қанча ана шундай беаза қўшиқлар матнига эътиборингизни қаратмоқчимиз.

"Зеро" туруқи ижросидаги "Йўқ проблем" қўшиғи матнида:
Йўқ проблем,
бу доим йўқ проблем,
Это понятно всем,
ҳар доим йўқ проблем", — деган қоришқ сўзлар йиғиндисини учратамиз. Ёхуд Фаррух Раимовнинг "Сенинг отанг" деб номланган қўшиғи матнига диққат қилинг.

...Манам падарка боламасман,
у яхши билади.
Кўчамизга кириб борсам,
қизлар ўлиб қолади,
Қизгандогим, ойбалдоғим,
ўзингни олма энди.
Отанг келиб қолмасдан
манга жавоб бер энди,
Сани отанг раис,
оқелади майиз,
Опкемаса майиз,
"ну погоди залц".

6-бет

ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТ ВА АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

Iltimoiy reklama

“Ҳарбий ватанпарварлик”

мавзуида бадиий ва ижтимоий-сиёсий
асарлар яратиш бўйича ижтимоий
буюртмалар лойиҳасини
ЭЪЛОН ҚИЛАДИБошлангич
Г-бетда

Ижтимоий буюртмалар бўйича яратиладиган ижодий ишлар учун қуйидаги талаблар қўзда тутилган:

— халқимизнинг шонли тарихи, ва унда ўзларининг ўлмас номларини қолдирган — афсонавий халқ қаҳрамонлари Широқ, Тўмарис, Спитамен, буюк аждодларимиз Жалолиддин Мангуберди, Соҳибқирон Амир Темур, Бобур Мирзо каби қўллаб-қувватлаган саркардаларнинг ҳарбий маҳоратлари, Ватан озодлиги, халқ бахти ва келажаги йўлидаги ўлмас жасоратларини юксак бадиий воситалар билан акс эттириш;

— Истиқлол йилларида тарихан қисқа вақт ичида мамлакатимиз мустақиллиги, ҳудудий яхлитлиги, чегараларимиз дахлсизлигини, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаётини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган миллий армия барпо этилгани;

— мамлакатимизда эркин, озод ва фаровон ҳаёт бунёд этиш йўлида фидойилик кўрсатаётган аскарларимиз, зобитларимиз ҳаётини ёритиш;

— ҳарбий кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ҳамда малакасини ошириш тизимининг принципларини жиҳатлари мутлақо янги асосга ўтганлиги;

— юртимизда янгидан ташкил этилган Ҳарбий академия, Сержантлар мактаблари, “Темурбеклар мактаби” фаолияти, “Ватанпарвар” ташкилоти ва унинг иштирокида олиб борилаётган ҳарбий ватанпарварлик ишлари, “Шунқорлар” ҳарбий мусобақаларининг моҳияти ва мазмунини ёритиш;

— мuddатли ҳарбий хизматни ўтаб резервга бўшатилган ёшларнинг ишга жойлашиши ва олий ўқув юртига ўқишга кириши билан боғлиқ имтиёзлар-

нинг белгиланиши ва буларнинг барчаси ёшлар ўртасида ҳарбий хизматнинг нуфузи кескин ошишида муҳим омил бўлаётгани;

— Армия ва халқ ўртасидаги яқин муносабатлар, хайрихоҳлик ва ўзаро яқинлиқнинг ҳаётий воқеа-ҳодисалар орқали бадиий ишонарли тарзда, жонли образлар воситасида талқин этилиши;

— ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, ҳарбий шахарчаларда замон талабларига жавоб берадиган ижтимоий-маиший шароитлар яратилишига алоҳида аҳамият берилаётгани;

— давлатимиз мудофаа қудратини янада юксалтириш, миллий хавфсизликни ва давлат чегаралари дахлсизлигини таъминлаш ишида фидойиларча хизмат қилаётган ҳарбийлар ҳаётидаги заҳматли ва шарафли ишларни таъсирчан ва ҳаққоний ифодалаш;

— миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш ҳамда тинчлик, барқарорлик ва жамоат тартибини таъминлаш соҳасига ўз ҳаётини тикиб, хизмат вазифасини адо этиш чоғида қаҳрамонларча ҳалок бўлган мард ва жасур ўғлонларимизнинг хотирасини абадийлаштирадиган, уларнинг ёрқин ва ўлмас бадиий образларини ёшлар онгига ибрат ва намуна сифатида сингдириб борадиган бадиий асарлар яратиш шулар жумласидан.

Буюртма берилган китоблар Агентлик тизимидаги нашриётлар қўшида тузилган нуфузли ҳайъат томонидан баҳолаб, нашриётларнинг ижтимоий грантлари асосида чоп этилади ва муаллифларга белгиланган тартибда қалам ҳақи берилади.

Нашриётлар ва муаллифлар ўртасида тузиладиган шартномада ижтимоий грантлар асосида яратилган китоб учун қалам ҳақининг маълум қисмини олдиндан тўлаш ҳам қўзда тутилади.

Лойиҳада иштирок этишни хоҳловчилар диққатига!

Ижтимоий буюртмалар лойиҳасининг ташкилий ва ижодий жиҳатлари юзасидан Агентлик тизимидаги нашриётларга бевосита мурожаат қилишингиз ҳамда улар билан олдиндан шартнома тузиш тартибда лойиҳани бажаришга киришишингиз мумкин!

Агентлик тизимидаги Нашриёт-матбаа ижодий уйлариининг манзиллари:

1. “Ўзбекистон” НМИУ — 100011, Тошкент, Навоий кўчаси — 30.

Тел.: (371) 244-87-55, 244-87-20.
Факс: (371) 244-37-81, 244-38-10;

2. “Ўқитувчи” НМИУ-100206, Тошкент, Янги шаҳар кўчаси — 1.

Тел.: (371) 224-10-77, 224-05-49.
Факс: (371) 224-05-61;

3. Фафур Фулом номидаги НМИУ — 100128, Тошкент, Лабзак кўчаси — 86.

Тел.: (371) 241-19-28, 241-18-96.
Факс: (371) 241-82-69;

4. Чўлпон номидаги НМИУ — 100011, Тошкент, Навоий кўчаси — 30.

Тел.: (371) 244-10-45. Факс: (371) 244-58-55;

5. “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” ДИН 100011, Тошкент, Навоий кўчаси — 30.

Тел.: (371) 244-34-38, 244-60-75, 244-07-47.
Факс: (371) 244-24-91.

Ихтирочи аёллар

ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚУМИТАСИДА

Қиш кунларининг бирида машина ойнасини қоплаган қор учкунлари ва уни ҳадеб артаётган ҳайдовчисини кўрган Мэри Андерсон ҳам ўз даври, ҳам келажақ машинасозлик ривожига ҳисса қўшувчи ихтирога қўл урди. Шу тариқа 1903 йилда автомобиллар учун дастлабки ойна тозалагичлар пайдо бўлди. 1909 йили Мерлитте Бенс эса ўз қўли билан ўқувчилари дафтаридан қаҳва учун илк филтёр-конусини ясади. Болалари кирини ювишдан чарчаган уй бекаси Марион Доно-ван эса тикув машинасига ўтириб, бир неча уринишлардан сўнг таглик учун намлик ўтказмайдиган қопламани яратди...

Булар дунё тан олган ва ихтиролари ҳануз такомиллашиб, жамиятга наф келтираётган хорижий аёлларнинг ижод намуналаридан бири эди. Аммо турли соҳалардаги инновацион ғоялари, ташаббус ва ижод маҳсуллари билан мамлакатимиз ривожига ўз ҳиссасини қўшаётган ўзбек аёллари ҳам борки, улар ҳақида эшитиб гурурланасан киши.

Юртимиз аёллари оила юки, фарзандлар тарбияси, рўзгор ташвишлари билан бир қаторда таълим, илм-фан, соғлиқни сақлаш, маданият, санъат, жисмоний тарбия, қишлоқ ҳўжалиги, саноат, транспорт каби соҳаларда самарали фаолият юритиб келмоқдалар. Улар орасида ихтирочи аёлларимизнинг борлиги эса ҳаммамизни бирдек қувонтиради. Ихтирочи аёлларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳам маънавий, ҳам моддий рағбатлантириш, келгусида инновацион ғояларини ҳаётга татбиқ этишга қўмаклашиш, ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, илмий-ижодий салоҳиятини юксалтириш мақсадида Хотин-қизлар қўмитаси ва унинг ҳудудий бўлими қўшида Ўзбекистон ихтирочи аёллар уюшмаси ташкил этилган эди.

Яқинда Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ҳамда Ўзбекистон ихтирочи аёллари уюшмаси ҳамкорлигида ўтказилган «Ихтисодиётимиз тараққийлаётган ихтирочи хотин-қизларнинг ўрни» мавзуидаги матбуот анжумани ҳам айтиш шунга масалаларга бағишланди.

Унда Ўзбекистон Ихтирочи аёллари уюшмаси аъзолари, турли соҳаларда фаолият юритаётган ихтирочи хотин-қизлар ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

— Республика бўйлаб ихтисодиёт тармоқларининг

турли йўналишларида ихтирочилик фаолияти билан шуғулланаётган, илмий-тадқиқот ишлари олиб бораётган, ўз қобилиятини намоён этаётган ихтидорли хотин-қизларни излаб топиш, олиб бораётган илмий ишлари натижаларини республика ва халқроқ даражага кўтариш, докторант, мустақил изланувчи, ихтидорли талаба, муҳандис, конструктор, ихти-

дорли ихтирочи аёлларнинг бирлаштириш ҳамда соғлом рақобат муҳитини вужудга келтириш асосий вазифаларимиздан биридир, — дейди Ихтирочи аёллар уюшмаси раҳбари Карима Норқулова.

Табдилда айтилишича, юртимиздаги ихтидорли хотин-қизлар ўртасида «Ўзбекистон аёлларининг 100 та энг яхши инновацион лойиҳаси» Биринчи Республика танловини ўтказиш ҳам қўзда тутилмоқда. Танловдан қўзланган мақсад республикамизнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти учун зарур инновацион лойиҳаларни аниқлаб, ихтирочи аёлларнинг ижодий потенциалларини кучайтириш ҳамда бу орқали мамлакатимизнинг турли корхоналарида самарали ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш масалаларини ҳал қилишга қўмаклашишдир. Танлов “Энг яхши ихтиро”, “Энг яхши фойдали модел”, “Энг яхши саноат намунаси”, “Энг яхши ЭҲМ учун яратилган дастур ва математик базаси”, “Энг яхши рационализиаторлик тақлифи” каби 10 дан ортққ номинацияларда бўлиб ўтади.

Улар орасида, биология, кимё, қишлоқ ҳўжалиги каби йўналишларда янгиликка қўл урғанилар қўшчиллики ташкил этади. Биринчи янги ўсимлик навини ўйлаб топган бўлса, яна бирови мева ва сабзавотларни қайта қуритиш борасидаги лойиҳаси учун патент олган. Бироқ аниқланган ихтидорли, қобилиятли аксар аёллар бизнес-режа тўзиш ҳақида, яратаятган маҳсулотлари учун қандай патент олиш мумкинлиги ва асосийси, ўз маҳсулотини нафақат ўзбек бозори, балки жаҳонга олиб чиқиш йўллари ҳақида етарлича билим ва қўникмага эга эмаслар. Ана шу мақсадда уюшма қўшида “Ихтирочи қизлар” ва “Янги авлод олималари” мактаблари ҳам ташкил этилмоқдаки, у ерда саноат корхоналарининг етакчи муҳандислари, илмий-ишлаб чиқариш марказлари олимлари билан ҳамкорликда “устоз-шогирдлик” анъаналари асосида ўқув курслари йўлга қўйилади.

Уюшма раҳбарининг сўзларига қўра, мазкур танловда иштирок этишни истатган хотин-қизлар ҳужжатлари жорий йилининг ўзининг ноябрга қадар қабул қилинади. Танловга республика ихтисодиёт тармоқларига ўз техника лойиҳалари, рационализиаторлик тақлифлари, инновацион ишланмаларини жорий этиш мақсадида бўлган олимпиада, докторант, ихтидорли талаба ва ўқувчи қизлар, ихтирочи, рационализиатор, инженер, конструктор, муҳандис ва тадбиркор хотин-қизлар элмий ва амалий аҳамиятга эга бўлган ихтиролари, инновацион ғоя ва лойиҳалари билан иштирок этишлари мумкин.

— Мен ҳам мазкур танловда инновацион ғоям билан иштирок этишни ният қилдим, — дейди Ўзбекистон Фанлар академияси Физикатехника институти катта илмий ходими Феруза Ғиёсова.

— Бугунги кунда оптик тола қўлланилаётган қўлмаларда фото қабул қилгичлар яратиш устида изланиш олиб бораётган. Бу тадқиқотим келгусида телекоммуникация, қўриқлаш ва бошқарув тизимларида самарали қўлланилиши қўзда тутилган.

Ихтирочи аёллар уюшмаси ташкил этилиши мобайнида шу нарса маълум бўлдики, республикамизнинг 4 мингдан ортққ хотин-қизлари у ёки бу ихтиронга яратган.

Улар орасида, биология, кимё, қишлоқ ҳўжалиги каби йўналишларда янгиликка қўл урғанилар қўшчиллики ташкил этади. Биринчи янги ўсимлик навини ўйлаб топган бўлса, яна бирови мева ва сабзавотларни қайта қуритиш борасидаги лойиҳаси учун патент олган. Бироқ аниқланган ихтидорли, қобилиятли аксар аёллар бизнес-режа тўзиш ҳақида, яратаятган маҳсулотлари учун қандай патент олиш мумкинлиги ва асосийси, ўз маҳсулотини нафақат ўзбек бозори, балки жаҳонга олиб чиқиш йўллари ҳақида етарлича билим ва қўникмага эга эмаслар. Ана шу мақсадда уюшма қўшида “Ихтирочи қизлар” ва “Янги авлод олималари” мактаблари ҳам ташкил этилмоқдаки, у ерда саноат корхоналарининг етакчи муҳандислари, илмий-ишлаб чиқариш марказлари олимлари билан ҳамкорликда “устоз-шогирдлик” анъаналари асосида ўқув курслари йўлга қўйилади.

Гўзал ТУРСУНҲАТОВА

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ ЙўЛЛАНМАСИ
БИЛАН

Қаерлардadir аёллар тирноқларига гулларнинг суратини чиздирадilar. Соҳларига минг хил жило берадилар. Юзларидаги ажинларни йўқотиб, атрофдагиларга чиройли кўриниш учун қалтис жаррохлик операцияларига миллионлаб пул сарфлайдилар. Айримлари терларини текислаш учун қирқ кунлаб асалли сутга чўмилиб эмиш. Қайсисидир Қора денгиз соҳилидан ҳаловат топса, бошқасининг орзуси Айпетри қирғоқлари-ю, Шарм аш-Шайх окшомлари, Мармара мавжлари Гаваия ороллари бўлади.

арғонанинг Олтиариқ туманидаги “Нурлиобод” фермер ҳўжалиги раҳбари Лола Муртова учун бу ҳаёллар мутлақо бегона. Унинг завқи, ҳузур-ҳаловати пахтазору бўғдойзорларида. Унинг юрак торлари кўринмас тола-лар билан пахтанинг, бўғдойнинг илтизларига боғлангандек. У кишин-ёзин даласининг бошида бўлади. Инсон соғлом бўлиши учун тонгги ҳаводан тўйиб нафас олмоғи, майин шаббода эсиб турган далаларда эрталаб кечгача пиеда юриши керак. Тўғри, аёл чиройли бўлиши шарт. Аммо ташқи гўзаллик, қалб гўзаллигини еб қўймаслиги лозим. Фақат ташқи таассурот билан инсон қалбини забт этиб бўлмайди. Одамларнинг юрагидан жой олиш учун уларга мана шу бўғдойзордек, пахтазордек, сув билан ҳаводек керак бўлиш даркор. Элнинг қувончлари, изтироблари дахлдор бўлмоғи лозим. Ҳа, Лола-хоннинг қувончлари изтироблари каби кўп. То пахта йиғим-терими бошлангунча чекилган машаққатлари, тўққан терлари...

Лоланинг катта душмани гўзага тушадиган ширача, капалак куртки, қандала деган зараркунандалар. Кейинги йилларда айни пахта гулга кирганда шира босади. Ширага қарши тақдор-такдор дори сочилади. Бу йил самолётдан, трактордан сепган дорилар кор қилмади. “Пресстия”, “Трихограмма”, “Олтин кўз”, “Хонқизи”, “Бензасупер”, “Багира” каби биомаҳсулотлар бефойда кетди. У дори учун ишлатиладиган харажати сарфлаб бўлди. Бу пулларга битта трактор сотиб олиш мумкин эди. Энди эркин нафас олай деб турса, бир ҳафтадан кейин яна ҳашарот фувилай бошлайди. Бу туришда барча далалардаги гўзалар нобуд бўлади. Бундай пайтлар Лола уйку билмайди.

Зараркунандаларга қарши биомаҳсулот этиштириб берадиган хусусий биофабрикалар бу тал ҳам охирик қилди. Мўр-маладек ёпишган ҳашаротни йўқ қилиш учун, наҳотки, олимлар бирор ихтиро қилолмади. Қанча деса шунча пул беришга рози бўлса, ахир заҳарли дори учун ҳам пул тўлапмиз-ку...

Лола Муртова сўнги чорани қўллади. Энди одамларга нақд пул бериб, қуртларни тердиришга киришди. Ўз ишчиларига ҳам, кўнгилдиларига ҳам бир донга капалак куртки учун 500 сўм берадиган бўлди. “Бу туришда ҳисобимизда бир тийин ҳам қолмайди” деб доллайди ҳисобчи Комилжон Рустамов. Бир кунда 5 миллионгача, натижада 260 миллион сўм пул капалак куртки терувчиларга берилди. Ҳазинадаги маблағ сарфлаб бўлинди. Далалар тозаланди. Лекин Лолахон деярли ҳар кун гўза қатор ораларини бирма-бир қўздан ўтказди. Ниҳоят, барча далалар тоза чиқди. Ям-яшил гўза япроқларини кўзга суртмас экан, кенг даланинг ўртасида Оллоҳга илтижо қила бошлади: “Эй Яратган эгам, ўзинг аҳволимизни кўриб турибсан. Кўпнинг ризқини асрагин”. Лолахон шу сўзларни айтиб йнгалар экан, оқ дуррачасини бошидан олиб кўзларига босди. Рўмон ечиллач, елкаларига шов этиб кум тўкилди, гавҳар сочлари сирпаниб елкаси узра тушди. Соҳлардан таралган муаттар буй кенг далаларни ҳуш ифторларга фарқ этди.

У далаларсиз умрини тасаввур этолмайди. Чунки унинг ҳаёти ҳали туғилмасиданоқ, мана шу муқаддас далалар билан боғлаб қўйилган эди...

Далала кун бўйи ишлайдиган Нездатжоннинг ҳаёли уйда. Аёли Наимахон оғирроқ. Бугун-эрта кўзи ёрийди. Шундай пайтда унинг ёнида бўлолмагани учун йигитнинг виждони қийналади. Аёли — унинг бу дунёга келиб топган бахти. Нездатжон аёлини эркакатиб — азаматим дейди. Гарчи бу сўз мард эркакларга нисбатан ишлатилса-да, Нездатжон хотинига шу сўзни лойиқ қўради. Чунки Наимахон базми эркаклар эплай олмайди-ган ишларни ими-жимиде бажариб қўяди. Масалан, уларнинг томини суваб, қишга тайёрларлик қўриш, деворнинг қулаган жойини ғишт териб, бутлаб қўйиш дегандек. Нездатжоннинг вақти йўқ, Даллада ишлар қўлгидан, бир ҳафтада бир бориб фарзандларини кўриб келолмайди. Шундай пайтларда Наимахон, қачон эрим келиб бу ишларни бажарайди, деб қараб ўтирмайди. Бир маҳаллада яшайдиган укаларининг ёрдами билан сувоқ ишларини бажариб, деворларни оқлаб қўяди. Ҳовлини гулдек қилиб, Нездатжоннинг келишини байрамдек кутиб олади. Наимахонга кўнгил қўйган пайтларида, висолга ета олармикиман деб, савдоби бўлиб қолмишга оз қолган эди. Чунки Наимахонларнинг уйи ёнида ҳар кун совчилар миниб келган

ФЕРМЕР

отлар боғлиқ турар эди. Оллоҳга шукур, Наимахоннинг отаси не-не отлиқларга эмас, Нездатжоннинг совчасига розилик берди. Ҳа, йиғитга омад уч марта берилади, дейдилар. Биринчи омадини Нездатжон шундай қувонч билан кутиб олди.

Тун ярмида дала ишларидан тинка-малдори кўриб, шийпонда сувчилар қаторида ухлаб қолган Нездатжон туш кўрибди. Тушида Наимахон от миниб, қучоғида бир даста лолалар билан турган эмиш. Мана, отаси, тоғдан лола олиб келдим, деб жилмаяр эмиш. Нездатжон авайлаб қўлини узатган экан, Наимахон унга “Қўрқма маҳкам ушлайверинг, бу лолалар олтиндан, синиб қолмайди”, — дер эмиш жилмайиб.

Уйқудан қушдек енгил бўлиб турган Нездатжонга ҳақиқатдан ҳам ўша кун кишлоқдан хушхабар келди. Аёли қиз кўрибди. Наимахон ҳам, қақалоқ ҳам соғ-саломат экан. Далалаги дўстлари Нездатжонни табриқлашди. Қувончдан терисига сиймаётган йигит чўл билан кишлоқ ўртасида қатнаб турадиган аравакашга: “Наимахонга айт, катта қўчқорни сўйдирсин. Қақалоқнинг исмини Лола қўйсин, тушундирми? Лола деб қўйсин!” — деди. Атрофдаги меҳнаткаш, оққўнгил дўстлари ҳам хурсанд эди.

“Қапчиғай” кишлоғи Олтиариқ туманидаги туғруқхонадан анча узоқ, Агар транспорт кутиб ўтирмай, дала йўлини кесиб ўтиса, бир соатлик йўл. Дўхтирлардан рухсат теккач, Наимахон қақалоқни кўтарди-да, ям-яшил дала йўлидан уйга қараб оидимлади.

Чақалоғи дунёга келган кун уйларидаги қўйи биратўла бешта туғибди. Туғруқхонага кетаётганда, уйларида олти уй нарида яшайдиган опасига совлиқдан хабардор бўлиб туришни тайинлаган эди. Қизалоғи Лола туғилган кун уни кўришга келган опаси “Наимахон, шў кечаси мен ҳам сенинг қўйхонадан доялик қилиб чиқдим. Совлигини етказат туғди” — деди. “Вой, сиздан айланай, омадон, қўйим иккита туғди?” — деди Наимахон қувониб. “Қўп сўра, сўрайвер”, — деди опаси. “Учтими?” — сўради Наимахон. “Қўп, сўрайвер”, — деди опаси. “Тўрттими?” “Қўрқма, сўрайвер”. “Бештими? Бўлиши мумкин эмас”, — деди Наимахон. “Ҳа, Наимапошша, қизингнинг қадами кутлуг экан”, — деди опаси. “Қўйим бешта туққан бўлса, улардан биттасини авлиёларга атадик”, деди Наимахон қувониб.

Турфаранг чечаклар билан ўранган дала йўлидан янги туғилган чақалоғини кўтариб, бахтиёр кетаётган аёлининг оёғида эскигина қилиш бўлса-да, устидаги қўйлагидан жаннат анбарлари уфуриб турар эди. Қўлидаги чақалоғи билан эса, нафақат Фарғона баҳорига, балки Ер юзига кўрк бағишлаб борар эди у.

Ташландиқ ерларни ўзлаштириб, экишга тайёрлагандан кейин Нездатжон уйга қайтди. Дарвозаси ёнида уни бир этак боласи ва қўлида чақалоғи билан Наимахон кутиб олди. Чақалоқни бағрита босиб, Нездатжон нукул “Лолам менинг, олтин Лолам” дер эди.

Олдий деҳқон оиласи. Бостирмада иккита соғин ситир, қўйлар ва бешта қўзичоқ. Аёлининг қўзида тутанмас бахт балқийди. Нездатжон болаларини бирин-бирин кучиб, юз, қўзларидан ўпиб чиқди. Наимахоннинг эса қўзларига термулди қолди. Улар бир-бирини сўзсиз тушунар, нигоҳлари билан ардоқлашади ва қутлашар эди. Шунинг учунми, тақдир уларни тутанмас саодатлар билан сийлади. Узоқ ва бахтли умр кечиринди. Қўлларидаги қақалоқ эса ёш-ёш билан камолга етди. Олтиндек бебаҳо, олтиндек қадри баланд бўлди. Мустақиллик даврига келиб, у — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган кишлоқ ҳўжалиги ходими, “Эл-юрт ҳурмати” ордени соҳибаси, Олтиариқ туманидаги “Нурлиобод” фермер ҳўжалиги раҳбари Лола Муртова бўлиб танилди.

У болалигидан ота-онасининг дуосини олишни, катталарнинг оғирини енгил қилишни, кичкиналарни севинтиришни яхши кўрарди. Етти ёшлиғидаёқ, шахсан ўзи парваришлайдиган иккита қўйи бор эди. Саккиз ёшида қўйлари тўртта бўлди. Мактабда аъло баҳоларга ўқир, рақс ва спорт жону дили эди. Тўққиз ёшида қўйлари саккизгача қўлайди. Ўн ёшида етказган туққан қўйлари сабаб, уларнинг сони ўн бештага етди. “Қизи ўнга кирди, онаси сонга кирди” деган гап бор халқимизда. Лолахоннинг ҳар қадами кут-баракали бўлиб борарди. Ўн беш ёшидан каважали мотоциклни бемалол миниб, эрта-саҳардан то мактаб вақти бўлгунча далалдан ўт-ўлан териб, мол, қўйларга ташлаб қўйишга улгурарди. Ўнинчи синфда ўқиб юрган пайтда механизаторлар тайёрлаш курсига қатнаб, имтиҳонларини аъло баҳоларга топширди. Ўнинчинчи битирган, Тошкент шаҳридаги Педагогика ва индустрия билим юртида ўқиб, Олтиариққа қайтди. Энди унинг қўлида ёшларга техникадан сабоқ бериши мумкинлигини тасдиқловчи ҳужжат бор. Аммо Лолахон яна далага чиқиб кетди. Аввал ёрдамчи механизатор, сивновлардан аъло даражада ўтгач, механизатор бўлиб ишлаш бошлади. Уйларида соғин ситирнинг сони йигирма еттитага қўпай-

»ОРТДА ҚОЛГАН ИЗЛАР

Шароф Рашидовнинг асл танлаган касби журналист бўлган. У киши 1939 йили Самарқанд университетини би-тириб, вилоят газетасига ишга келган-лар.

Шароф Рашидов ҳаётидан лавҳалар

Кўп ўтмай, уруш бошлангач, фронтга чақирилган. Зарур ҳарбий тайёргарликдан сўнг, Москва яқинида, Калинин фронтида жанг қилган.

Жангларнинг бирида оғир жароҳатланиб, узок вақт госпиталда даволанган. Ҳарбий комиссия у кишини бундан буён жангларда қатнашишга рухсат этмай, уйга қайтариб юборган.

Демак, жароҳат жиддий бўлган экан.

Урушдан ўз юртига, Жиззах шаҳри яқинидаги қолхозга қайтгач, уйда даволаниш давом эттирган. Ниҳоят, ҳассага таяниб, ҳамма қатори далага чиқиб, ишлаш бошлаганлар. Ногирон жангчи бригада ҳисобчиси этиб таъинланган.

Уруш вақтидаги аҳвол фронт ортида ҳам ниҳоятда оғир кечган.

Кетмон чопган йигитларнинг аксарияти фронтда, пахта ташвиши аёллар ва кексалар зиммасига тушган. Ҳамма иш кетмон билан бажарилар, трактор деган нарсга йўқ, бори ҳам фронт эҳтиёжи учун олинган. Унинг устига озиқ-овқат тақчил, қолхоз меҳнатчиларга иш ҳақида ҳеч нима беролмас, одамлар кичкина томорқасидан кун кўра эди.

Пахта — уруш учун энг зарур хомашё эканини ҳамма тушунарди.

Пахтадан порох тайёрланишини ҳамма биларди.

Шароф ака эл қатори эрта тонгда далага чиқар, ҳасасини бир четта қўйиб, ҳисоб-китобини қиларди. Жароҳати бошқа бирор жисмоний иш қилишга имкон бермасди. Унинг устига дори-дармон йўқ, жароҳатни ўрайдиган бинт ҳам анқонинг уруғи эди. Ҳамма ногиронлар қатори Шароф ака госпиталда ишлатган эски бинтини ҳар қил ювириб, қайта-қайта ишлатарди.

У киши далага ҳарбий либос — гимнастерка ва галифе шимда чиқар эканлар. Бир кун Шароф ака ишлаб турган далага машина келиб тўхтади. Ундан бир амалдор тушиб, у билан кўришди, жароҳатини кўздан кечирди.

— Ука, урушга кетгунча, қаерда ишлагансиз? — деб сўрайди.

— Вилоят газетасида, — деб жавоб қилади Шароф ака.

— Ия, шундайми? Газетачимсиз? Эртага эрталаб Самарқандга бориб, тўғри меннинг олдимга келинг. Газетани чиқарасиз.

Бу одам вилоят раҳбари Носир Маҳмудов эди.

Эртасига Шароф ака айtilган жойга етиб борганлар. Қўлларидики кичкина туғунча — бор кийимлари, дори-дармонлар, у киши учун уйда атайлаб ёпилган бир нечта нон бор эди.

Шароф ака вилоят раҳбарига учрашган. Раҳбар дарҳол бир одамни қақариб, керакли топшириқларни берган. Бу одам энг муҳим нарсга — Шароф акага ётадиган жой топиб бериши ва кундалик таомини ҳал қилиши керак эди.

Ушша пайтда Самарқандда бирорта меҳмонхона ҳақида гап бўлиши мумкин эмасди. Нафақат шифохоналар ва меҳмонхоналар, ҳатто, мактаблар, идоралар — госпиталларга айлантирилган бўлиб, уларда урушда мажрўх бўлган, оғир ярадорлар ётарди. Ҳамма уй-жойлар зичлаштирилиб, юртимизга гарбдан, душман босиб олган жойлардан эвакуация қилинган одамлар жойлаштирилган эди. Ёзган, бир хонада икки оила, уй соҳибни бола-чақаси билан ва кўчиб келган оила бола-чақаси билан яшарди. Кўчиб келганларни жойлаштириш бир муаммо бўлса, уларни озиқ-овқат билан таъминлаш, ишга жойлаштириш яна ҳам оғирроқ муаммо бўлган эди.

Собиқ ва айна пайтда янги муҳаррирининг масаласи ҳарқалай ҳал қилинди.

Илгари Шароф ака ишлаган тахрират ҳам оғир шароитда бўлган. Бутун жамоа атиги битта кичкина хонага жойлашган.

Газета эса чиқмай, тўхтаб қолган экан.

Хонани яна сиқиштириб, битта кроват жойлаштирилган. Бу жой — ҳам

тахрират, ҳам Шароф аканинг иш жойи ва ётоқхонасига айланган.

Ишхонада эркаклар қолмапти. Ҳаммаси урушга сафарбар этилган.

Газета фаолияти учун мавжуд бошқа камчиликларни айтмасам ҳам бўлади. Уруш лаврини бошдан кечирганлар бундан яхши тушунадилар.

Вилоят раҳбари Шароф аканинг озиқ-овқат таъминоти масаласини ҳам ҳал қилибди. Ҳар ҳафтада унги 2 килограмм ун ва 200 грамм ёғ ажратиладиган бўлибди.

Ниҳоят, ташкилий ишлар шу билан якунланган.

Энди навбат газета чиқаришини йўлга қўйиш эди.

Газета чиқариш нима эканини матбуотчилар яхши билади. Уруш вақтида эса, фронтдан ногирон бўлиб қайтган Шароф ака учун ниҳоят даражада қийин бўлганини таъкидлаш керак.

Ниҳоят, газета чиқариш йўлга қўйилган.

Одамлар билан тил топиб ишлаш, ташкилотчилик, масъулиятни ўз зиммасига олиш, фидойилик, касб маҳорати, сабр-тоқат каби сифатлари Шароф акага бу вазифани аъло даражада бажаришга ёрдам берган.

У киши уруш тугатгунча, мамлакат ўзини бироз тиклаб олгунча қадар шу аҳволда яшаб, ишлаган.

Уруш тугаши билан Шароф ака (1947 йил) республиканинг отахон газетаси — “Қизил Ўзбекистон”га бош муҳаррир этиб таъинланган.

1949 йили республика Ёзувчилар уюшмасига раҳбар этиб сайланди.

1951 йили эса Ўзбекистон Олий Совети Президиумига раис бўлди!

1959 йилдан умрининг охиригача республикамизга раҳбарлик қилди.

Шароф Рашидов бошчилиги қилган вақтда Ўзбекистон иқтисодиёти бекиёс даражада ўсди, маланий-маърифий соҳаларда катта талбирлар амалга оширилди. Республика халқаро миқёсда катта давлатга эришди. Ийрик халқаро йигитларнинг Ўзбекистонда, Тошкентда ўтказилиши оддий ҳолга айланди.

1965 йилги Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги ҳарбий тўқнашув дунёни жиддий ташвишга солган эди. Тўқнашув иккала мамлакат раҳбарларининг Тошкент шаҳрида учрашувини ташкил этиш ва улар ўртасида сулҳ ҳақидаги битим имзоланиши билан якунланди.

“Тошкент руҳи” номи билан тарихга кирган бу учрашувни ташкил этишда Шароф Рашидов катта жонбозлик кўрсатган эди.

У кишининг халқаро соҳадаги фаолияти алоҳида мавзу.

Шароф ака ўз ҳамкасблари — журналистларни жуда ёззалар, уларнинг иши ниҳоятда масъулиятли эканини доим таъкидлар эди. Мен (чорак аср давомида Ўзбекистон телевидениеси “Ахборот” дастурининг раҳбари сифатида) республикамизда бўлган деярли барча муҳим талбирларда иштирок этганман ва уларни ёритиш юзасидан Шароф Рашидов билан мунтазам мулоқотда бўлганман.

Ҳар гал талбир бошланиши арафасида Шароф ака журналистлар билан учрашар, самимий кайфиятда “Ҳар қачонгидек, “Ахборотчи”лар биздан олдин келишпти, офарин!” дердилар. Тележурналистлар билан кўришиб, “Қалай, тайёرمىсизлар? Бизга қандай хизмат бор?” деб сўраб эдилар. Мазкур воқеани матбуот ёки телевидение орқали ёритилиши у кишига маъқул келган бўлса, дарҳол журналистни ёнлари-га қақариб, миннатдорчилик билдираб эдилар.

Бу йил Шароф Рашидов таваллудининг 100 йиллиги нишонланиши Шароф аканинг руҳини шод этиш билан бирга, унинг сафдошлари ва шогирдларининг кўнглини кўтарди, ҳалқимизнинг адолатга, келажакка бўлган ишончини яна ҳам мустаҳкамлайди.

Анвар ТОЖИЕВ,
фахрий журналист

Мўъжизалар излаб Мисрдан Иорданиягача

»ЖУРНАЛИСТ САФАРДАН ҚАЙТДИ

Инсон ақл-заковати билан яратилаётган технологиялар туфайли замон соат сайин ўзгариб бормокда. Ҳамма нарсга ўзгар-япти. Аввало, турмуш тарзи. Аммо асрлар давомида “ўзлиги”ни сақлаб келаётган халқлар ҳам бор. Кўчманчи араб — бадавийлар шулар жумласидандир.

Мен кўрган бадавийлар ҳали-гача электр қувватидан фойдаланиш ўрнига мойи-роқ ёки гулхан ёқадилар. Машинадан кўра туя ва отларни афзал билади. Фармацевтика маҳсулотларидан умуман фойдаланмай, чўл ўсим-ликларни, унинг томир ёки гулидан тайёрланган дори-дармонларни қўллайди. Асосан, чой ичади ва у қандай чойлигини билсан-гиз эди...

Бадавийлар Миср, Иордания, Сурия, Ливан каби араб мамлакатлари ва қисман Исроилда яшайди. Улар қайси давлат ҳудуди-да бўлмасин, қабила-қаби-ла бўлиб умргузаронлик қилади. Миср бадавийлар-нинг кўпалаб қабилалари-ни бағрига олган. Улар-нинг қанчалиги аниқ эмас. Лекин расмий маълумот-ларда Миср бадавийлари 100-150 минг нафар, деб тахмин қилинади.

Бадавийлар ўзига хос ҳаёт тарзи ва қоидалари асосида яшайди. Улар билан юзма-юз бўлиш учун Қоҳирадан Синай ярим оролидаги Шарм аш-Шайх шаҳрига бориш.

Шарм аш-Шайхни Ер юзидан гузал шаҳарларга қиёслашган келди. Шаҳар-да атиги 24 минг аҳоли бор. Лекин уларнинг ҳеч бири бу ерда муҳим яшаш ҳуқуқига эга эмас. Улар Қизил денгиз бўйидаги ўнлаб курорт-меҳмонхо-налар ҳамда шаҳардаги сайёҳларга хизмат кўра-тиш тармоқларида ишлай-ди ва бу ерда вақтинча яшайди.

Қизил денгиз сувининг шаффофлиги, бу ердаги сув ости олами ва минг турфа бадиҳаларни кўрмай кетиш “гуноҳ” эди. Савдолашиб юриб 550 фунт (31,2 доллар)га ойнакли, сув остида нафас олиш мосламаси бўлган “ни-қоб” сотиб олдим. “Cop-cord” меҳмонхонасининг хусусий чўмилиш ҳудуди-да денгиз остига шўнғиб, бир умр унутилмас хайра-томуз манзаралар дуч кел-дим...

Дарвоқе, Миср бадавий-лари икки катта уруғга бўлинган. Бири Синай ярим ороли чўлиридаги кўчманчи қабилалар. Ик-кинчиси, Қизил денгиз ёқалаб кўчиб юрувчи, ба-зида сайёҳларга хизмат кўрсатувчи араб қабила-лари. Шарм аш-Шайхдан ма-шинада иккинчи уруғ қабилаларини излаб Даҳаб шаҳри томон йўлга туш-дим.

Синай ярим ороли ўтган аср иккинчи ярмида маълум муддат Исроил та-сарруфидда бўлган. Аниқ-тироқ этганман ва уларни ёритиш юзасидан Шароф Рашидов билан мунтазам мулоқотда бўлганман.

Шарм аш-Шайх — Таба йўли бўйида бир неча ки-чик-кичик аҳоли пунктла-рини учратдим. Уларнинг ойна ва эшикларни очик ту-турар, ҳеч ким йўқ эди.

Йўлбошловчининг айти-шича, 2007 йилда Хусни Муборак фармони билан бу ерларда бадавийлар учун 2-3 хонали яхчам уй-лар қурилган ва бепул бе-рилган. Агар кўчманчилар шу уйларда муҳим беш йил яшаса, уларга паспорт

ва фуқаролик бериш ва-да қилинган. Лекин саҳ-ройи ҳаётга қўнмаган ба-давийлар бу уйларда бир ой ҳам турмаган ва яна тоғ этаклари, қум бархан-лари узра чодирларини ти-киб кетаверган. Шундан буён 20-25 уйдан иборат мавзёлар ҳувилаб ётарди.

Ниҳоят, яна 80-90 ки-лометр йўл юргач, чап то-мондаги тоғлар бағрида бир неча чодир тикилган текислик кўзга ташланди.

— Бу ерда ёз бўйи бада-вий қабилаларидан бири истиқомат қилади, — деди ҳамроҳим Абдулла. У Шарм аш-Шайхга келган россиялик сайёҳларга хиз-мат қилавериш, рус тили-ни бир мунча ўрганиб ол-ганди. — Ёлғиз қирмайллик. Бирор сайёҳлар автобу-сини кутайлик.

Абдулланинг хавотир олиши бежиз эмасди. Да-ҳаб ва ундан шимолда, Исроил чегарасидаги Табе шаҳарчалари атрофида ба-

денгиз бўйида балиқ овлай-миз, сайёҳлар сув остига тушишда ёрдамлашамиз. Сиз сув остига тушишни истамасизми? Ўғлим Ибро-ҳим ҳозир “мовий ўра”-да. Бориб унга айтинг. Отанг буюрди, бизни “мо-вий ўра”га олиб туш, денг. Мана кўрасиз, ҳеч афсу-с...

Иккинчи мақола

ланмайсиз.

Мен Абдуллага қарадим. У Даҳабдан 20-25 чақирим нарида миллион йиллар муқаддам Қизил денгиз қирғоғидан вулқон отилиб чиққани, унинг ўрнида 1800 метр чуқурликдаги

Сўнг уларнинг бири билан савдолашди. Йўлбошчи бизни “мовий ўра”га туя-ларда олиб борадиган бўл-ди.

Рости, туя миниб ўр-ганмаганман. Қоҳирада, Пирамида ёнида туяда бир неча бор сайр қилгандим. Аммо у қисқа муддатли

шекилли, жаз этгандек бўлди. Сув юзасига чиқиб, бошимни кўтардим.

Бирдан ток ургандек сесканиб кетдим. Мен “мовий ўра”нинг қоқ ўрта-сида эдим. Остимда 1800 метрли чуқурлик! Қирғоқ олисда. Камида 100 метр сузиб бориш керак. Атро-фимда ҳеч ким йўқ. Қўрқувдан юрагим ёрила-ёзди. Бошимни сувга тик-дим. Энди балиқларни ҳам, қараларни ҳам кўр-масдим. Тублик. Чексиз түблик эди холос остимда. Суза бошладим. Лекин оёқ-қўлим гўё ишламаёт-гандек, қанча ҳаракат қил-май жойимда тургандек эдим.

Шу тариха қанча вақт ўтди, қандай қилиб сузим, билмайман. Фақат қирғоқ-ни мўлжалга олганимга амин эдим, холос. Бир пайт бақувват кўл била-гимдан тутди. Бошимни сувдан кўтардим. Карасам, Иброҳим. Хайрият, қир-ғоққа яқин келиб қолиб-ман. Мени кузатиб турган Иброҳим сузишимдаги пала-партишликни кўриб ўзини денгизга отибди. Қирғоққа 15-20 метр ча-маси қолганда у мени ша-такка олган.

Қирғоқдаги турфа ран-гли тошларга, демакки, ерта, она тупроққа оғим текканида қанчалар қу-вониб кетганини билсангиз эди...

Мендан ниқоб ва кам-зулини ечган Иброҳим чо-дирга қараб югуриб кетди. Абдулла нималардир дер эди. Лекин гўё қўлоқларим томи биттанди. Лаблирим-ни қайноқ чой куй-дирганида хушимга кел-дим. Абдулла ва Иброҳим ташвиш билан менга ти-килиб турар эди.

Айб ўзимда. Мақтанчоқ-лик қилдим. Лекин на Аб-дулла, на Иброҳим бунга юзимга солди. Аксинча, мени бўлиб ўтган воқеа-дан чалғитишга ҳаракат қиларди. Чодирга келгани-мизда Иброҳим думбрани қўлига олиб бир оҳанг-да чала бошладилар. Қирғоқ-даги 5-6 нафар бадавий думбрана овозини эшитиб кела солиб ўйинга туша кетди. Ҳаракатлар куй шаштига мос эди. Биз қар-сак чалардик. Улардан бири келиб мени даврга-торди. Мен энди ҳамма-сини унутиб бадавий ёш-лари билан думбрана сало-ларига мос тебраниб рақс тушардим.

Кун кеч бўлди. Гулхан оловида тоблаб пиширилган балиқ еб ҳордиқ чиқардик.

— Дам олиш керак, эрта тонгда Қизил денгиз-ни паромда кесиб ўтасиз. Сизни Иорданиянинг Ал-Қада шаҳрида кутишяп-ти, — деди Абдулла.

Биз яна туяларга мин-дик. Иброҳим машинамиз қолган жойгача мен мин-ган туяни етаклаб борди.

Туни билан йўл юриб, дастлаб Нувейба шаҳарча-сидан ўтиб, сўнгра Исроил билан чегарада жой-лашган Таба шаҳарчаси-даги денгиз портига етиб келдик. Қирғоқда турган “Петро” номидаги паром бир пишиқиб қўйди. Тоғ-лар ортидан кўшининг кучсиз нурлари мўралай бошладилар.

Мухаммадхон ОБИДОВ,
Миср, Шарм аш-Шайх —
Даҳаб — Таба

давийлар хорижлик сайёҳ-ларни ўғирлаш, сўнг улар-ни наркотик моддалар сав-доси билан қамалган қаби-ладошларига алмаштириш ҳоллари рўй бериб турар-кан.

Ниҳоят, сайёҳлар туш-ган автобус катта йўлдан бадавийлар қароргоҳи то-мон қайрилди. Биз уларга эргашдик. Уч томони ба-ланд-баланд тоғлар, ўрта-да чамаси 1-1,5 гектар ке-ладиган ясси сатҳ. Бу ерда бир неча чодир, чўлининг тиканак новдаларидан ўраб олинган қўрғон ту-рарди. Узок-узокда қўра-қўра кўй боқаётган эркак-лар кўзга ташланарди. Биз-ни бошида оқ салла, ус-тида узун оқ кўйлак кий-ган, юзи қотма, кўзлари қақнаган, лекин очик кўнгли бир бадавий кутиб олди.

Қўрғон ичига айлана қилиб қўй юнгидан тўқил-ган шолча ташлаб қўйил-ган. Биздаги каби дўла бо-лишлар ҳам бор. Энди ўтирган ҳам эдик, бири ўспирин келиб олдимизга чой қўйиб кетди.

— Улар бизни сийлаяп-ти, — деди Абдулла. — Сиз тортинмай ичаверинг. Бу чой минг даргда даво.

Мен эҳтиёткорлик бил-лан чойни хўпладим. Унинг таъми тахирроқ бўлса-да, қайсидир, мен илгари учратмаган гиёҳ хиди келарди. Шу пайт ҳалиги сайёҳлар бадавий-лар оиласини “қуршов”га олди. Ҳали у ёқдан, ҳали бу ёқдан суратга олишар, тош ва гиёҳ новдасидан қўлда ясалган билак, ку-лоқ ва бунинг тақинчоқла-рини талашиб-тортишиб сотиб олар эдилар.

Ниҳоят, бизга ҳам нав-бат келди. Аввалки у-бу сотиб олган бўлдик. (Бу мулоқот қилиш учун ке-рак эди). Кейин оила бош-лигини саволга тутдим.

— Биз Ал-Аббад уруғи-нинг Жабал қабиладан-миз, — деди у. — Гарчи асосий машғулоти-миз, яъни тирикчилигимиз қўй боқиб бўлса-да, қисман

ўра бўлгани, ҳозир бу ўра сув остида қолгани ва у ерда тақорланмас ва ноёб манзарани кўриш мум-кинлигини айтди.

Бадавийлар оиласида аёллар туяларга қарар ва бола тарбиясига масъул. Қариялар эса болаларга Қуръони Каримдан сабоқ берадилар. Бадавийлар қай-си қабила ёки уруғдан бўлмасин, сунний маъба-га мансуб.

— Ўғлим уйланадиган. Қўшини қабиладан қиз ҳам топганимиз. Энди қалин тўплашмиз керак.

Бадавийларда тўй кун-и келинга бир товоқда ол-тин тақинчоқлар ва унинг ота-онасига қалин (туя, от, қўй) бериш лозим экан. Оила бошлиғи бу улумга биз ҳам озгина бўлса-да, “улуш” қўшишимиздан умидвор эди.

— Биз Иброҳимнинг олдида албатта борамиз, — дедим мен уни бироз хо-тиржам қилиб. Бу гап унга маъқул келди шекилли, ўрнидан туриб гулхан ёқди. Эски, қорайган мис илдизида сув қайнатиб тур-ли гиёҳлардан солиб ас-тойдил чой дамладилар. Кейин Абдулла билан нима-лар ҳақидадир тортишган бўлди.

— Чойга бир оз... қора-дори (чўл гиёҳлари ичида шундай хусусиятли ўсим-ликлар ҳам бўлар экан) қўшайми, деб сўради. Мен сизни кўнмайди, у ҳожи, дедим. Тўғри қилибманми?

Мен Абдулланинг сўз-ларини маъқуллаб, белу-дини “но-но” дедим. Биз қулишдик. Шундоғам чой ичганим сари баданам қизиб бораётгандек эди.

Биз Даҳаб шаҳарчасидан ўтиб яна денгиз бўйлаб “мовий ўра” томон кетар-дик. Тахминан 30 кило-метрлар юргач, асфальт йўл тугаб, ёлғизоёқ сўмоқ бошланди. Шу ерда 10-12 чоғли оқтуялар пишиқиб ётарди. Бизни кўрган йўл-бошчилар бири-бирига сўз бермай барабар гапирга кет-ди. Абдулла бир бақирган эди, ҳаммаси тинчиди.

МДХ: амалий ҳамкорлик институти

ШАРХ

Айни кунда жаҳондаги ижтимоий-сиёсий жараёнлар ниҳоятда тезлашиб бораётир. Бу эса маълум бир минтақа давлатлари раҳбарларининг бир жойда йиғилиб, дунё аҳамиятига дахлдор масалаларни муҳокама этиб олишига талаб этмоқда. Жорий йилнинг 10-11 октябрь кўнлари Россиянинг Сочи шаҳрида бўлиб ўтган МДХ Давлат раҳбарлари кенгаши мажлисида МДХ доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари кўриб чиқилди.

Шу ўринда МДХ тарихи ҳақида бир-икки сўз сўз юритсак. Дастлаб 1991 йил 8 декабрда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини тузиш тўғрисидаги битим имзоланган эди. Ушайла 10 декабрда мазкур битим Беларусь ва Украина, 12 декабрда эса Россия парламенти томонидан ратификация қилинди. 1991 йилнинг 13 декабрда Ашхобод шаҳрида Марказий Осиёдаги бешта республика — Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон ва Ўзбекистон президентларининг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув ажула-рига кўра, бу республикалар таъсис этувчи мамлакатлар сифатида МДХ таркибига киришга қарор қилдилар. Шундан сўнг бу масала муҳокама ва яқуний қарор қабул қилиш мақсадида собиқ республикаларнинг раҳбарлари Олмаота шаҳрида тўпландилар. Учрашувда 11 та республика — Озарбайжон, Арманистон, Беларусь, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Россия, Тожикистон, Туркменистон, Ўзбекистон, Украина раҳбарлари иштирок этди. Шу тариқа 1991 йилнинг 21 декабрда МДХ мақсад ва принциплари акс этган Олмаота декларацияси имзоланди.

МДХ ташкил этилган илк йилларда, асосан ташкилий масалалар кўриб чиқилди. Ушайла 30 декабрь кунини давлат раҳбарларининг Минскдаги учрашувида ташкилотнинг олий органи бўлиши «Давлат раҳбарлари Кенгаши ва ҳукумат раҳбарлари Кенгаши тўғрисидаги Муваққат битим» имзоланди. Унга кўра ҳар бир давлат битта овозга эга эканлиги белгиланган бўлиб, қарорлар эса консенсус асосида қабул қилинишига келишиб олинди. «Қурулди кучлар ва чегара қўшниқлари тўғрисидаги битим»га кўра ҳар бир мустақил республика ўзининг Қурулди кучларига эга бўлиши белгиланган бўлиб қўйилди.

Жорий йил 6-7 апрель кунлари Тошкентда бўлиб ўтган МДХ Ташкил ишлар вазирлари кенгашининг мажлисида ташкилот доирасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш муҳокама қилинган эди. Тошкент йиғилишининг ажула-ри бўйича ташкилотнинг ҳуқуқий, маданий-гуманитар ва бошқа соҳалардаги ўзаро ҳамкорлик масалаларига доир 15 та ҳужжат қабул қилинди. Вазирлар томонидан христиан, мусулмон ва бошқа конфессияларни камситиш ва уларга нисбатан мурасасиз муносабатда бўлишга йўл қўймаслик тўғрисидаги Баёнот қабул қилинди. Давлат раҳбарларининг навбатдаги кенгашида кўриб чиқиш учун МДХ мамлакатларининг жинсий фаолиятдан олинган да-роматларни легаллаштириш,

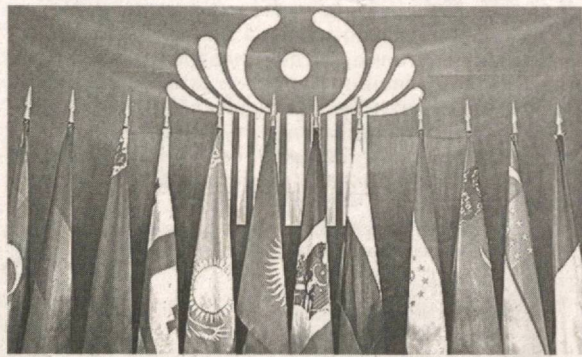
терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишга қарши курашиш соҳасидаги ҳамкорлиги Концепцияси ҳамда бошқа ҳужжатлар маълумланди.

Россия Федерациясининг Сочи шаҳрида бўлиб ўтган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари кенгашининг дастлаб тор доирада учрашуви ўтказилди. Унда Ҳамдўстлик доирасидаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, ушбу халқро тузилма фаолиятини такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди, минтақавий ва халқро масалалар юзасидан фикр алмашилди. Олий даражадаги учрашувда МДХ мамлакатларининг етакчилари сиёсий, иқтисодий ва маданий-гуманитар соҳалардаги ҳамкорликни янада ривожлантириш ҳамда Ҳамдўстлик фаолиятининг энг муҳим йўналишлари юзасидан бир қанча масалаларни кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, Россия ўзининг раислиги доирасида Ҳамдўстликнинг устувор вазифаларини амалга ошириш бўйича кенг қўламли ишларни бажарди. Энг муҳими, Россия Федерациясининг принципал позицияси туфайли МДХга зарурат бор-йўқлиги тўғрисидаги мунозараларга «яқуний нукта» қўйилди. «Ҳамдўстлик ўзининг долзарблиги ва аҳамиятини тўлиқ исботлаганини таъкидламоқчиман. Бугунги кунда Ташкилотимизни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, унинг халқро нуфусини муттасил ошириб бориш зарурлиги ҳақида аниқ тасаввур мавжуд. Бу Россия МДХ фаолиятида, сиёсий, савдо-иқтисодий ва гуманитар соҳаларда ўзаро манфаатли муносабатларни кенгайтиришда муҳим ва асосий ўрин эгаллашгани яна бир бор тасдиқланди», дея таъкидлади Ўзбекистон раҳбари.

Давлат раҳбарларининг кенгайтирилган таркибдаги мажлисида Ҳамдўстлик мамлакатларининг Парламентларо асамблеяси фаолиятини такомиллаштириш, Ташкил ишлар вазирлари кенгаши ва Иқтисодий кенгашини ривожлантириш, келгуси йилларда МДХнинг маданий пойтахтларини белгилаш каби масалалар муҳокама қилинди. МДХга аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг Оила институти ва анъанавий оилавий қадриятларни қўллаб-қувватлаш бўйича баёноти, Ҳамдўстликка 2019 йилни Китоб йили, 2020 йилни 1941-1945 йиллардаги Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 75 йиллиги йили, деб эълон қилиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Ўзбекистон раҳбари оила институти ва анъанавий оила-

вий қадриятларни қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги баёнотни алоҳида қайд этди. «Бугунги глобаллашув шароитида ҳар қандай давлат ва жамиятнинг асосини ташкил этидиган асл ва фундаментал қадриятларни унутмаслигимиз лозим. Ўсиб келаётган авлод айна оилада маънавий-ахлоқий тарбия олади, масъулиятли бўлишни ва лоқайд бўлмаслигини ўрганади. Ушбу муҳим соҳада тажриба алмашиш мақсадида Ўзбекистонда келгуси йилда «Оила» мустаҳкамлаш ва ўсиб келаётган ёш авлодни тарбиялашда ўзини ўзи бошқариш органларининг роли» мавзусида халқро конференция ўтказишни тақдир этамиз» деди мамлакатимиз етакчиси.

Ўзбекистон ўз ёндашларини жиддий мақбуллаштириш ва МДХ фаолиятидаги иштирокига сифат жиҳатидан янги суръат бағишлашни мақсад қилиб қўйганини таъкидлади экан, мамлакатимиз раҳбари, МДХ Ўзбекистон учун шунчаки мулоқот, фикр алмашиш ва қарашларни солиштириш «майдон» эмаслигини қайд этди. «Бу тузилма биз учун устувор соҳаларда амалий ҳамкорлик қилишнинг фойдаланиш институтидир, Ҳамдўстликка аъзо мамлакатлар эса бизнинг доимий шерикларимиз, қўшниқларимиз ва дўстларимиздир.

Ўзбекистоннинг МДХ доирасидаги ҳуқуқий базаси ва ҳамкорлик ҳолатини тубдан қайта кўриб чиқиш ва шу асосда уни кенгайтириш учун имкониятлар истиқболнинг белгиланган олиш режалаштирилганини айтганда, шунингдек, ҳамкорликда илмий тадқиқотлар олиб боришни тақдир этамиз» деди мамлакатимиз етакчиси. Туризм соҳасида катта истиқболлар мавжудлигига тўғрали Шавкат Мирзиёев «кенг имкониятлар ва улкан туризм салоҳияти, афсуски, ҳалигача тўлиқ ишга солинмаган»лигини эслатиб ўтди.

МДХга аъзо давлатларнинг туризм соҳасидаги ҳамкорлигини 2020 йилга қадар ривожлантириш стратегияси амалга оширилишини биргаликда таҳлил қилиш ва аниқ ҳаракатлар режасини ишлаб чиқиш мақсадида Ҳамдўстликнинг Туризм бўйича кенгашининг навбатдаги мажлисларидан бири — Самарқандда ўтказиш юзасидан тақдир илгари сурилди.

Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, «барча бунёдкорлик режаларимизни фақат тинчлик ва барқарорлик шароитида, хавфсизликка таҳдид солувчи замоний хавф-хатарларга ўз вақтида жавоб қайтариш орқали рўёбга чиқариш мумкинлиги аён ҳақиқатдир». Шу муносабат билан жиноятчилик, терроризм, наркотик моддаларнинг ноқонуний айланиши ва одам савдосига қарши му-

росасиз курашиш соҳасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва махсус хизматлар йўналишидаги ҳамкорлик муҳим амалий аҳамиятга эга.

Давлатимиз раҳбари Афғонистондаги мураккаб вазият жиддийлигига қўлаётганига ҳам тўхталиб ўтди. Ўзбекистон Россия, Марказий Осиё мамлакатлари ва МДХнинг бошқа давлатлари билан ҳамкорликда Афғонистон муаммосини сиёсий йўл билан ҳал қилиш бўйича қўмаклашишга тайёрлигини билдирди.

Кузатувчилар давлатимиз раҳбарининг «биз 2020 йилда Ҳамдўстликка раислиқни қабул қилиш ва навбатдаги Саммитни Ўзбекистонда ўтказишга тайёрмиз» деган сўзларига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Шунини таъкидлаш кераки, МДХ ташкил этилган ўтган давр мобайнида Ўзбекистон ташкилотга бирор марта ҳам раислик қилмаган ва мамлакатимизда бирорта ҳам саммит ўтказилмаган. Сочи саммитида МДХга раислик қиладиган навбатдаги мамлакат масаласи кўриб чиқилди. Умумий қарорга мувофиқ, 2018 йилдан ушбу халқро тузилмага раислик Тожикистон Республикасига ўтди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев шу муносабат билан Президент Имомали Раҳмонни табриклади ва ушбу масъулиятни вазифани бажаришда муваффақиятлар тилади.

Саммит доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев билан Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда икки томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди. Томонларини қизиқтирган минтақавий ва халқро масалалар юзасидан фикр алмашилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев билан Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенковнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Шавкат Мирзиёев давлат раҳбарларининг 2016 йил Самарқандда ўтган учрашуви билан кейин Ўзбекистон ва Беларусь муносабатлари фаоллашгани, ўзаро савдо айланиши сезиларли ошганини таъкидлади. Александр Лукашенко Беларусь Ўзбекистон билан ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантиришдан манфаатдор эканини таъкидлади. Президентимиз Шавкат Мирзиёев Беларусь Президенти Александр Лукашенковни Ўзбекистонга тақдир этди.

Ўзбекистон МДХ доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликда фаол иштирок этиб келмоқда. Бу аъзо мамлакатлар билан турли соҳалардаги алоқалар ривожига ҳисса қўймоқда.

Шунини ҳам қайд этиш кераки, 2017 йилдан буён Ўзбекистон ташкилот доирасида қабул қилинган битимлар, Давлат — раҳбарлари кенгаши ва Ҳукумат раҳбарлари кенгашининг эркин савдо зоналари шаклланиши ҳамда уларнинг амал қилиши тўғрисидаги қарорлар ва ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ҳамда ўзаро ҳамкорликнинг бошқа масалалари ижросини таъминлайдиган ушбу асосий ижроия органининг тўла ҳуқуқли иштирокчисидир.

Шарофиддин Тўлаганов

Пойтахти — Загреб шаҳри, мамлакатнинг энг йирик иқтисодий ва маданий маркази.

Мазмуний жиҳатдан бу давлат 20 округга бўлинган. Хорватияликлар асосан серб-хорват тилида сўзлашади. Бу тил жанубий славян тилларидан биридир.

Биз хорватиялик машҳур спортчилар номини тилга олдик. Бу диёрдан етилиб чиққан яна бир машҳур инсон борки, унинг номини автомобил ва электромобил шинавандалари, физика қизиқувчи инсонлар жуда яхши билади. Бу Никола Тесладир. Асли Хорватиядан бўлган, кейинчалик фаолиятини АКШда давом эттирган бу инсон ўз миллати номини бутун дунёга машҳур қилган инсонлардан ҳисобланади.

Интернет манбалари асосида тайёрланди.

БУ ТУРФА ОЛАМ

НАВБАТ «ХАНУН»ГА

Янги тропик тўфон — «Ханун» Тинч океанининг гарбий қисмида шаклланиб, Филиппин, Хитой жануби ва Вьетнамнинг шимолий ҳудудларига хавф соляпти, деб ёзмоқда Гонг-конг метеохизмати.

Циклон маркази Филиппиндаги йирик орол Лусоннинг шимолий қисмида жойлашган. У гарбий йўналишда ҳаракатланиб, кучаймоқда. Метеохизматнинг маълум қилишича, мазкур тўфон Хитойнинг Хайнан дам олиш масканига етиб келиши ва Вьетнам соҳилида ҳужм суриши тахмин қилинган эди.

Тахмин ўз исботини топди. Хитой ҳукумати ҳозирга қадар мазкур ҳудудлардан 37 мингга яқин аҳолини эвакуация қилди.

Айтиш кераки, «Ханун» тўфони — жорий мавсумдаги 20-Тинч океани циклонидир. Хонконглик синоптикларнинг аниқлашича, унинг марказидаги шамоил тизлиги сониясига 28 метрни ташкил этади.

Бундан илгари Атлантика океанида ҳам «Офелия» номи тўфон пайдо бўлган. Жорий йилда АКШда ҳам негадир шундай табиий офат бир неча бор такрорланди.

ҲОМИЛАДОРЛИКДАЁҚ АУТИЗМ ХАВФИНИ КАМАЙТИРИШ МУМКИН

Олимларнинг айтишича, ҳомиладорлик вақтида қабул қилинган мултивитаминлар ҳомилда аутизм ривожланиш хавфини камайтиради.

Бу масалада риоя қилган оғирроқлар тугилажак фарзандини ақлий заифликка чалинишдан 30 фоизга бўлса-да, кутқариб қоларкан. Дрексел университет олимлари ўз тадқиқотлари давомида шундай ҳулосага келишди, дея хабар бермоқда Риановости.

Мазкур тадқиқотда 270 минг аёл ва бола қатнашди, вақолаки, 2011 йилда 4 ёшдан 15 ёшгача бўлганлар ўртасида ўтказилган эди. Тадқиқот яқунлигига кўра, ҳомилдорлик даврида мултивитаминлар қабул қилган оилаларда аутизм кўрсаткичи анча паст бўлиб, у 0,26 фоизи, яъни 61934 та боладан 158 тасида бу касалликка чалинганлар аниқланди. Шу билан биргаликда табиий маҳсулотларни истемол қилган ҳомилдорларда ҳам бу кўрсаткич анча паст бўлган.

КУЛ БИЛАН ҚОПЛАНГАН КЎЧАЛАР

Куни кеча Японияда қайта уйғонган «Симмой» вулкани илк бора 2011 йилда отилган эди. Newsone нашрининг хабар беришича, маҳаллий вақт билан соат эрталабки 5 да қайта ҳаракатга келган вулкон 300 метр баландликда отилган. Ҳозирча ярадорлар ва моддий зарар кўрганлар ҳақида маълумот йўқ. Хабарда айтилишича, вулкон отилган ҳудуддан 10 километр узоқликда жойлашган Такакура шаҳри кўчалари кул билан қопланган.

Экспертларнинг прогноз қилишича, вулкон отилиши борган сари кучайиб боради ва хавфлилик даражаси ошиши кутилмоқда. Айтиш кераки, «Симмой» вулкани айни кунда Япониядаги 50 та фаол вулконларнинг биридир ва у мунтазам метеорологик хизмат кузатувида.

ОМАДСИЗ НИКОХ САБАБИ

АҚШ ва Швеция олимлари фикрича, ажрашган оила фарзандларининг келажақда мустаҳкам оила барпо этиш эҳтимоли паст. Оилавий ҳаётдаги муаммолар ва ажрашишнинг асосий сабаби «Бмон генетика»га бориб тақалар экан. Тадқиқот натижаси Виржиния Ҳамдўстлиги университети сайтида эълон қилинди.

Биз авлоддан-авлодга ўтувчи генетик омиллар ажралишларга ҳам сабаб бўлаётганини исботладик, — дейди муаллифлардан бири Жессика Салвадор.

Ўрганишлар мобайнида Швециядаги ажралишлар статистикаси таҳлил қилинганди, ёшлар ота-оналаридан «ўртак олиб», улар «тажрибаси»ни такрорлаётгани маълум бўлди. Одатда, оилавий муаммага дуч келган ёки ажрашган оила вақилларига тўғри бериламан тарбия ва уйдаги носоглом муҳит сабаб қилиб кўрсатилади. Аммо олимларнинг изланишлари натижасида бунга бош сабаб генетик мойиллик экани аниқланди.

ОЛТИ ЯНГИ ГАЛАКТИКА

Яқинда «Синьхуа» агентлиги Хитой илмий-технологик университети манбаларига асосланиб, олти янги галактика аниқлангани ҳақида хабар қилди.

Хитой, Чили ва АҚШ олимлари фикрига кўра, мазкур галактикалар Катта портлашдан сўнг 550-800 миллион йил ўтиб шаклланган.

Хабарда ёруғлигини водород ионлаштирган илк галактика ва юлдузлар шакллана бошлаган даврни ўрганишда муваффақиятларга эришилаётгани ҳақида алоҳида тўхталанди. Кинот хисмлари шаклланиши жараёнини тадқиқ этиш асослари ҳам яратилгани айтиб ўтилган.

Тадқиқотчилар халқро гуруҳи изланишларида университет профессори Ван Цзюньсяни раҳбарлик қилган ва Чили ҳудудига жойлашган Серро-Тололо ва Лас-Кампанас обсерваторияларидан фойдаланилган.

Г.ТУРСУНҲАЛОВА тайёрлади.

ЭЪЛОНЛАР

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани, Бешёғоч кўчаси, Қоратощ микрорайонда жойлашган Тураев Дилшод Ибайдуллаевичга тегишли 9- хонадоннинг уй режаси йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Рўзиев Мурод Юсупхонувичга тегишли бўлган 2000 йил 13 декабрда берилган №05-02/12907 рақамли давлат ордери йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ЖУГРОФИЙ САЁҲАТ

Ҳар бир давлатнинг ўз рамзлари бўлади. Йўқ, биз байроқ, герб, мадҳия сингари рамзалар ҳақида айтмаямиз. Гап номи тилга олинганда бутун бир мамлакат кўз олдингизга келади деган тасаввур ҳақида. Масалан, Эйфел минораси деганда Париж, Франция кўз олдимизга келади. Мисрни эҳромларсиз тасаввур эта оласизми? Оламга машҳур Тож Маҳалсиз Хиндистонни-чи?

Бунини қарангки, Ер юзидида шундай давлатлар ҳам борки, улар нисбатан кичикроқ бўлса-да, қайсибир жиҳатлари билан бутун дунёга машҳур бўла олишади. Хорватия ана шундай ўлкалардан бири.

Майдон 56 594 квадрат километр бўлган ушбу дийёрда 4,3 миллионга яқин киши истиқомат қилади.

Хорватия 1991 йилгача собиқ Югославия таркибидида бўлган ва унинг номини ҳамма ҳам биллавермасди. Мустақилликка эришгач, ушбу ўлка тез орада маш-

ҳур бўлиб кетди. Йўқ, бу дийёрда қандайдир улкан инқилоб содир бўлмаган. Ёхуд мамлакат кескин ривожланиб ҳам кетмаган, Европа давлатларига хос тараққиёт йўлида содир қилинган боради. Лексин спорт, ҳусусан, энг оммавий спорт тури бўлиб футболда шундай ўсишга эришдики, ўзи иштирок этган дастлабки жаҳон чемпионатидаёқ шов-шув кўтариб, 3-ўрин соҳиб бўлди. Ушанда 1998 йил эди, мезбон — Франция терма жамоаси чемпионлиқни қўлга киритган ўша мусо-

бақада Давор Шукер, Звонимир Бобан, Роберт Просинечки, Алёша Асанович, Дражен Ладич каби йигиртла қандай қаҳрамонлик кўрсатгани муҳлислар ёмди. Телеэкран қаршидада ўтириб, жаҳон чемпионати кузатиб борган миллионла кишилар ўшанда дунё

харитасида шундай давлат пайдо бўлганидан яхшироқ хабар топан, бу қандайдир сеҳрли ўлка эканки, қисқа муддат ичида шундай натижага эришса, дея ҳайратланган ҳам эди.

Кейинчалик Хорватия ўз мустақиллигини мустаҳкамлаб, бошқа соҳаларда ҳам

юксак тараққиётга эришди. Саноати ривожланди, аҳолининг турмуш даражаси ошди. Айни пайтда ЯИМ (ялпи ички маҳсулот) аҳоли жон бошига 13 624 АҚШ долларидан тўғри келади ва бу кўрсаткич бўйича жаҳонда 42-ўринда бормоқда.

Интернет манбалари асосида тайёрланди.

МАСЪУЛИЯТ ВА ДАХЛДОРЛИК

Бошлангичи
1-бетда

“Қўшиқ” давомиди бу маза-матраси бўлмаган сўзлар бир неча бор такрорланган келтирилади. Жаноб Расул тахаллуси билан куйлаётган хонанинг “Емонсан” қўшиқ матни ҳам юқоридики икки “қўшиқ” каби мантиқсиз.

“Парилари ўхшайсан, Телефоним йўқ десан, Алаб турган ўхшайсан, О, ёмонсан. Лабингдаги помада, Ишганинг йўқ чамамда...”

Бугун ёшлар диққат-этиборини ўзига жалб этиб турган Жаҳонгир Позилжоновнинг (“Бо-жалар” гуруҳи) “Жонона” қўшиғи матнида ҳам бундан баттарроқ сўзларга дуч келамиз.

“Жонона...
Лой усти-бошим бўлди вой,
Отаверма бунча лой,
Сувоччини қизимисан ай, ай,
Маҳалларда бугун ҳашар,
ҳамма эрта йўл олган.
Қўларда лопатка, теша,
кетмон олган...”

“Андижон — Тошкент” деб номланган қўшиғи матнида:
“Ажи-бужи а-а-а,
Ажи-бужи а-а-а,
Айи, цайи, драйи,
Қараб тур ман,
Унг тарафдан драйи, эн драйи,
Бўй келма Тошкент — Андижон,
Чайқал, силкин, Марғилон,
Гапми, микстро, ритм созлаб,
семпи,
ремми, бер овоз,
Мастро, Гази бос...”

“Жамила” қўшиғида эса:
“Кетди, болла, кетди,
маҳаллада шикал, кетди,
Дарвозабон Абдусаттор
ногорачини қўшиб кетди.
А, ман бўлсам зарда қилдим,
бормайман деб шамма қилдим”,
деган бачканаликнинг чўққиси
бўлган сўзларни эшитишимиз
мумкин.

Мустафо деган хонанда ижросидаги “Яхшимисан айт” қўшиғини ҳам санъат асари деб бўлмайди. Мана, ўқиб кўринг:
“Ресторанларда ёлғизим ўтди,
Ёиллик ўтди боёшлим ўтди,
Ресторанларга энди хушим йўқ,
У ерда мени бир кутар кишим йўқ.”

Радиотўқинлар орқали “Ма-роқанд” деган гуруҳнинг қўшиқлари ҳам кейинги пайларда кўп қулқоқча чалинмоқда. Бу гуруҳ аъзоларини бачканаликда “Божа-лар” билан мусобақалашаётган, деб бемалол айтиш мумкин.

Улар ижросидаги “Лимонария”, шунингдек, Шахло Аҳмедованинг “Керамас” қўшиқларида ҳам худди шундай сазз жумлалар бор.

Бу рўйхатни яна узок давом эттирса бўлади. Лекин, бундан нима наф дейсиз? Саҳнага чиқиб лиқиллашган, озгина келган сўзни қайтармай валаклашган санъат деб билувчи, тўртта савиясиз тилгилари чалган чапакни ана шу “санъат”га берилган юксак баҳо деб тушунувчи,

дунёқараши тор, шухратпараст бўлмай хонандалар қачон тан-қилларга қулқоқ солган эди-ю, энди эътибор бериб қолишса, дейсиз-да!

Аммо бизни бир нарса тааж-жубга солади. Мамлакат раҳбарлиги, жон куйдириб санъат ва адабиёт аҳлига ғамхўрлик қилиб, ижод учун барча шароит ва имкониятлар эшигини очиб, вази-фаларимизни аниқ-тиниқ белги-лаб берсаю, биз бунга “лабай!” деб жавоб бериш ўрнига унинг тескарсини қилиб турсак? Мазкур матнлардан менимча ҳар бир ўқувчи ўзи хулоса қилиб ола-веради. Наҳот, миллатимиз, ёшларимизнинг келажиги ва тақ-дирига беписандлик билан қара-ётган бу хонандаларда заррача андиша, фаросат, заррача тафак-кур бўлмаса? Афсуслар бўлин-ким, улар беаза қўшиқлари билан ўз ортларидан минглаб ёшларни эргаштириб, уларнинг ҳам дилини, фаросатини, онги-ни захарлаб, қалбларини майиб ва мажруҳ қилиб қўётганларини англашмайпти.

Шу йилнинг 3 август кунини муҳтарам Президентимизнинг мамлакатимизнинг ижодкор зиё-лилари вакиллари билан ўтказган учрашувида адабиёт ва санъатимиз, миллий маданиятимизнинг бугунги ва эртаси, ривож-ланиши, миллий эстрада қў-шиқчилиги олдида турган дол-зарб муаммолар ҳусусида атроф-лича мулоҳазалар билдирилди. Сўхбат асосида, чунончи, мил-лий эстрада, мумтоз ашулачи-ликнинг инсон, хусусан, ёшлар камолотида тутган ўрни ва аҳамияти ҳақида ҳам сўз борди. Учрашувда анъанавий ижрочи-ликдаги “устоз-шогирдлик” анъ-

Президентимизнинг ижодкор зиёлилар билан учрашуви-да белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, Маданият вазирлигининг топиригига биноан санъаткор одоб-ахло-қи, кийиниш ва муомала маданияти бўйича касб одобо-масига доир йўриқнома ишлаб чиқилди. Ушбу йўриқномада хонанданинг тарбияси, кийиниш одоби, муомала мадания-ти, ватан тинчилиги ва оқилолтига масъулият ва дахл-дорлик, ўз миллатини севishi, миллий санъатини, устозлар меросини қадрлаш каби талаблар қўйилган. Бу борада Кайковуснинг “Кобуснома” асарини, Юсуф Товаслийнинг “Хикматлар ҳазинаси”, Аҳмад Юғнакийнинг “Хибатул-ҳақойик”, Юсуф Хос Ҳожимнинг “Кутадгу билиг” ва шу каби панднома асарларни ўқиб боришлари тавсия этилган.

Матлуба МАҲКАМОВА,
“Ўзбекконцерт” давлат муассасаси ходими

анасини эстрада қўшиқчили-ки санъатига ҳам татбиқ этиш юза-сидан билдирилган тақлиф зиё-лилар томонидан катта ҳаяжон билан кутиб олинди. Мамлака-тимиз раҳбари миллий санъати-мизнинг ривожланиши, камчи-лик ва қусурларимизга барҳам бериш борасида йўл-йўриқ ва тавсияларини очик-ойдин кўрса-тиб берди. Йигилиб қолган кам-чиликларнинг олдини олиш мақ-садида ҳам давлатимиз раҳбари “Ўзбекконцерт” давлат муас-саси қошида “Ўзбекистон халқ артистлари клуби”ни ташкил этиш тақлифини киритди. Ушбу тақлиф юзасидан “Ўзбеккон-церт” давлат муассасаси томо-нидан Клуб Низомии ишлаб чи-қилди. Ва бугунги кунда халқ ар-тистлари клуби ўз иш фаоли-тини бошлади. Айнан ёш ижод-корлар билан ишлаш, уларга амалий кўмак бериш, истеъдо-дларини қўллаб-қувватлаш мақ-садида қўллаб-йўриқчи давра сў-хбатлари, учрашувлар ҳам ўтка-зиб келинмоқда. Албатта, олиб борилаётган бундай учрашув ва дарга сўхбатлари бугун бўлмаса, эртага албатта ўз натижасини, самарасини беради.

Бугун ижод аҳли елкасида жуда катта вазифалар турибди. Бу дахлдорлик, масъулият ҳисси. Ҳар бир хонанда ўз юртига дахл-дор эканини, ватан қорига яраш кераклигини, ўзининг сара ва ба-дийий жиҳатдан мукаммал асар-лари билан сидқидилдан хизмат қилиш кераклигини ҳам фарзи, ҳам қарзи деб тушуноғи керак.

Клубга Ўзбекистон халқ ар-тисти Фарух Зокиров раис этиб тайинланди. Унда нафақат халқ артистлари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар, “Ниҳол” давлат мукофоти совриндор-лари ва ижрочи ёшлар ҳам жалб этиляпти. Мақсад бит-та, у ҳам бўлса халқимизга манзур ва мақбул қўшиқлар яратиш, устоз-шогирдлик анъ-анасини йўлга қўйишдан иборат. Бизда бундай аризулик устоз санъаткорлар етарили.

Халқимизнинг маънавий ола-мини бойитиш, ёшларимизни миллатимизга ёт бўлган, ҳис-туйғуларимизга, одоб-ахлоқи-мизга, миллий менталитети-мизга “сингмайдиган” гоилар таъсиридан асраш каби муҳим масалалар давлатимиз сиёсати даражасига кўтарилган бир пайтда ижод аҳлидан, хусу-сан, санъаткорлардан масъу-лият, дахлдорлик ҳисси талаб қилинапти.

Бу каби амалий ишлардан қувониб ўрнига айримларнинг энаси қотатганини қандай ту-шуниш мумкин.

Бу мавзуга қўл уришимизга аслида, сўнгги вақтларда кўча-қўйда айрим ота-оналардан мак-таб, лицей, коллежда таълим олаётган ёшлар синфшош ўрқо-ларига кичкина қайчи ёки пи-чокча билан таҳлил қилаётган ҳақида эшитганларимиз сабаб бўлди. Бир йўлба қўрайлик, на-хотки, фарзандларимиз учун ўтқир қайчи, пичоқ билан таъ-лим даргоҳига келса? Муштлек бола қалбига бирова озор бе-риш туйғуси қаердан ва қачон бошланди?

АЧЧИК, АММО ОЧИК ГАПЛАР

Бугун ёш авлоднинг билим олиши ва етук мутахассис бўлиб етишиши учун яратилган имкониятлардан самарали фойдаланаётган ука-сингилларимизнинг ютуқларини кўриб, чин дилдан қувонамиз.

Бироқ ёшлар орасида жамоат жойларида ўзини тутолмайдиган, дилозор, андишасизла-ри ҳам учрайди. Тарбияси оғир болаларнинг бундай хатти-ҳаракатлари салбий оқибат-ларга олиб келмасдан, тўғри йўлга солиш катталарнинг, айниқса, ота-оналарнинг олди-да турган долзарб вазифалардан биридир.

Б

угун интернет орқали фарзандларимиз дунё-нинг исталган бурчаги-да бўлаётган воқеа-ҳодисаларни кузатиша-ди. АКШ ва Европа-нинг айрим давлатлари-даги ўқувчиларнинг мактабга қўлида қурол билан келиб синфдошлари ва ўқитувчиларини яра-лаб, ўлди-ришгача бориб, охирида ўз жон-ларига қасд қилаётганларидан ҳам айнан интернет орқали ха-бардор бўляпти. Яқинда шун-га ўхшаш воқеа Россия мактаб-ларининг бирида ҳам содир бўлди. Ивантеевска шаҳарчасида жойлашган мактабда 15 ёшли бола мактабга қўлбола қурол билан келиб, ўқитувчисига жа-роҳат етказди. Милитсия ҳолим-лари воқеадан вақтида хабардор топиб, бу қотил ўсмирни тўхта-тишга улгуришди. Маълум бўлишча, йигитча ўз-ўзидан қурол тутишгача бормаган. Анча пайтлардан бери синфдошлари уни масхара қилиб, ҳақоратлаб юришган. Гиналар охири-оқибат нафратга айланган. Хужумдан олдин болалар рўйхатини тузиб, аниқ режалар асосида иш бош-лаган. Воқеалар ўрганилган, шу нарса аниқ бўлдики, бундай бо-лалар интернетдан шунга ўхшаш воқеаларни содир этганларни ўзларига қаҳрамон қилиб олиб, худди улардек йўл тутаркан. Ма-салан, шу боланинг қаҳрамони америкалик Дилан Клеболд. Бу ўсмир ва унинг ўртоғи 1999 йилда мактаб охиноҳасида синф-дошларига ҳужум қилган. На-тижада 13 киши ҳалок бўлиб, 23 киши яраланган, кейин ик-ковлон ўзларини ҳам отиб ўлдирган. Нақадар аянчи во-қеалар. Арзимаган хатоларнинг жавоби қанчалар ачинарли.

Яқинда бир танишим пой-тахтимиздаги коллежларнинг бирида йигит-қизларнинг сум-касини навобчилик текшириб киритиш натижасида, айрим юкори синф ўқувчиларининг ўқув-қуроллари орасидан пичоқ ва қайчи чиққанлигини айтиб қолди. Аммо кўпчилик ота-оналар бундай ёндашув уларга ёқмаганини иддао қилишибди.

Бу каби амалий ишлардан қувониб ўрнига айримларнинг энаси қотатганини қандай ту-шуниш мумкин.

Бу мавзуга қўл уришимизга аслида, сўнгги вақтларда кўча-қўйда айрим ота-оналардан мак-таб, лицей, коллежда таълим олаётган ёшлар синфшош ўрқо-ларига кичкина қайчи ёки пи-чокча билан таҳлил қилаётган ҳақида эшитганларимиз сабаб бўлди. Бир йўлба қўрайлик, на-хотки, фарзандларимиз учун ўтқир қайчи, пичоқ билан таъ-лим даргоҳига келса? Муштлек бола қалбига бирова озор бе-риш туйғуси қаердан ва қачон бошланди?

Агар шундай қилсак, бола тарбиясидаги энг катта хатолук а йўл қўйган бўлишимиз, — деди у. — Нимага энди аъло ўқий-диган ва ҳуқуқи маъмули бўлган ўқувчи этиборли бўлиб, тўло-лочи ўқувчиларини ҳамма нар-садан четлатишимиз керак? Ҳозир эътиборсиз бўлсак, эрта-га биз ҳам унинг жабрини кўра-миз. Мактабимизда ахлоқсиз, дарсларни ёмон ўзлаштирадиган ўқувчининг зиммасига бошқа

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ КЕЛАЖАГИНИ БОЙ БЕРМАЙЛИК

Барчамизга маълумки, ҳатто жажжи болаларимизга атаб ёзилган эртақ қаҳрамонлари бе-жиз табиат ва ҳайвонлар, улар-нинг дўстлиги, яхши амаллар билан боғланмаган. Чунки фар-зандларимизни гўдаклик чоғла-ридан табиатни, ўсимликларни ва ҳайвонларни севишга, улар-ни авайлашга ўргатади. Бироқ сўнгги пайтларда таълим дарго-ҳлари ўқувчилари бир-бирига дўх-пўписа қилиб, биронинг жонига қасд қилишгача бора-ётгани жуда аянчи. Бундай воқеалар яқин-қўнғача ҳам хо-рижий мамлакатларда содир бўлар, гўё бизда ҳеч қачон юз бермайдигандек туюлар эди. Оралдан ҳеч қанча вақт ўтмай, ўзимиз бунга ғувоҳ бўляпти. Бу жуда ҳавотирли ҳолатдир. Бу муаммонинг ечимини ўз вақ-тида топиб, эртага улардан қан-дай инсонлар етишиб чиқар экан, деб ҳозирдан ташвишга тушибдиш керак, ақ ҳолда...

— Бола тарбияси учун авва-ло, ота-она жавобгар бўлса-да, биз, педагоглар ҳам бу борада ўзимизга юклатилган вазифани масъулият билан адо этишимиз керак, — дейди Тошкент шаҳ-ридаги 94-мактаб директори Ангелина Величко. — Чунки мактабга келаятган ҳар бир ўқувчи биз учун фарзанддек гап. Мактабимизда шундай одат йўлга қўйилганки, ўқитувчилар билан ота-оналар муаммоларни биргаликда ўрганиб, уни ижо-бий ҳал этишга ҳаракат қили-шади. Мана шунга салбий во-қеалар содир бўлмаслиги учун доим ҳушёр бўлишимиз керак. Фақатгина одобнома дарслари-да эмас, балки математика дар-сларида ҳам тарбия тўғрисида тўхталиб ўтамиз.

Тажрибали педагогдан “Нима деб ўйлайсиз, ҳуқуқи ёмон бола-нинг таъбири бошқаларга юқли деб уни ҳаммадан ажратиб қўйиш керакми?”, — деб сўрадим.

Агар шундай қилсак, бола тарбиясидаги энг катта хатолук а йўл қўйган бўлишимиз, — деди у. — Нимага энди аъло ўқий-диган ва ҳуқуқи маъмули бўлган ўқувчи этиборли бўлиб, тўло-лочи ўқувчиларини ҳамма нар-садан четлатишимиз керак? Ҳозир эътиборсиз бўлсак, эрта-га биз ҳам унинг жабрини кўра-миз. Мактабимизда ахлоқсиз, дарсларни ёмон ўзлаштирадиган ўқувчининг зиммасига бошқа

болалар ҳуқуқи, дарсларга қатна-шжи жавобгарлигини юклаймиз. Қарабсизки, бу ўқувчи масъу-лиятини ҳис қилган ҳолда, ўзи-нинг тарбиясини ҳам ижобий томонга ўзгартири бошлайди. Мактабимизда фаолият олиб бо-раётган руҳшунослар ҳамкорли-гида болаларимизнинг руҳияти-да нималар кечаётганини билиб оламиз.

Маълумки, халқимизда бола тарбияси ҳар даврга нозик ва дол-зарб масала саналган. Фарзанд-ларимизнинг нафақат таълим олиши, балки тарбиясини ҳам мактаб ва “қўча”га ташлаб қўя-верибмиз. Ота-оналар гап-таштак, тўй-баъзмаларга сарфлаётган вақти-ни фарзандига бағишласа, у би-лан дўстона муносабатда бўлиб, муаммоларини ва қизиқишлари-ни ўрганса, бундай воқеаларнинг олди вақтида олинари.

Мактабга бораётган боламиз-нинг сумкасини қачон текшир-дик? Охири марта қачон бола-миз билан дилдан сўхбатлаш-дик? Бирор китобни ўқиб му-ҳоқама қилдикми? Бугун фар-зандларимизнинг технология воситаларига муте бўлиб, китоб варақламаётганининг бош сабаб-чилари ҳам ота-оналар. Келажак борасидаги хато — тузатиб бўлмас хато эмасми? Эртамиз залолатга юз тутмаслиги учун ҳаракатни ҳозирдан бошлайлик.

— Бола, айниқса, ўсмир ёшида ҳеч нимадан кўрқмайдиган, қўнғили тусган ишни тап-тортмай бажарадиган бўлади, — дейди психологика фанлари ном-золи, доцент Одина Отажоновна.

— Шунга вазиятларда болалар икки тоифага бўлинади. Бирин-чи тоифадагилар ўзига ҳамма-нинг эътиборини қаратиб, энг зўр эканлигини исботлайдиган. Иккинчи тоифага мансублар эса, атрофдагилардан дакки эшитилган, ўртоқлари доимо беписанд назар билан қарашган, ҳаттоки ота-оналари бефарқли-ги учун ички туйғуларини ҳеч қим билан бўлишга олманган бо-лалардир. Уларнинг ички ола-мидан доим оғоҳ бўлишимиз зарур. Биз фарзандларимизни бундай ҳолатга етказмасдан ол-дини олишимиз, оила ва мак-таб биргаликда ҳар бир бола би-лан шуғулланиши, керак. Улар-га тўғри йўл кўрсатишга фақат-гина ота-она, яқинлар ва мак-таб ўқитувчилари уларга дўст бўлиб, меҳр орқали тўғри йўл

кўрсатиши керак. Аввало, бола доимо ота-она назоратида бўли-ши шарт. Уларга яхши таълим беришдан ташқари, тарбияси учун ҳам масъулигимизни ало-ҳида ҳис қилишимиз даркор.

Ҳаммамиз фарзандларимиз учун яшаймиз. Уларнинг усти бут, қорни тўқ бўлиши учун эр-тадан кечгача олиб-югураемиз. Бирор жойи оғриб қолса, унинг соғайиши учун ҳатто жонимиз-ни ҳам беришга тайёр тураемиз. Лекин нима учун унинг онги қандай ривожланаётгани, руҳи-ятида нималар кечаётгани би-лан қизиқмаймиз, ташвишлан-маймиз? Бир даргоҳда ака-ука, опа-сингилдек бўлиб ўлмаяётган фарзандларимиз бир-бири билан худди душмандек бўлиб қола-ётганига эса жиддий эътибор қаратаёلمиз. Оқибатда, улар дўстлик тушуноҳасининг нима эканини ҳис қилмай ўсапти. Илгарилари чет эл киноларидан бир-бирига жисмоний зарар ет-казиб, ахлоқ тузишга муассаса-лариди болаларни кўриб, ду-ҳоқама қилдикми? Бугун фар-зандларимизнинг технология ишонамаслик. Бугун бундай во-қеаларни ўз ҳаётиимизда учратиб, наҳотки, ўша муҳдиш иллатлар шамол тезлигида ўзимизга этиб келаятганига ҳайрон қоляпти! Нега болаларнинг қалбига эзу туйғуларни уйғотадиган бадний, ҳужжатли фильмлар яратишга эътибор сусайиб кетган? Эҳти-мол, болаларимиз билими, зук-ко ва қўшпаб ютуқларга эриш-ган тенгдошлари ҳақида фильм-лар томоша қилишса, бундай сал-бий оқибатларга беришмасмиди?

Фарзанд — энг тоғли мева. Улар келажакимиз давомчимиз, эртасини бунёдкорлари. Бугун инсон онги учун мақдурвайи кураш кетаётган бир даврга яша-моқдамиз. Фарзанд тарбиясига эса шунчаки куруқ гап сифати-да қараб бўлмайди. Уларнинг ке-лажиги учун ҳар томонлама чу-қур ўйланган, илмий асосда пух-та ташкил этилган, узлуқсиз олиб бориладиган маънавий тар-бия бериш талаб этилади. Агар ҳозир фарзандларимизнинг онги, дунёқараши ва тарбияси-га бепарво қарасак, эртага унинг касридан бугун бир жамият озор чекishi мумкин. Фарзандлари-миз келажакини қўлдан бой бер-майлик!

Наргиза БОБОМУРОДОВА,
“Hurriyat” мухбири

ТАДКИКОТ

МАТЕМАТИК ЛИНГВИСТИКА НИМА? ёхуд матнларнинг сон таҳлили ҳусусида

Баъзан илм ахли ўртасида мамлакатда химоя қилинаётган диссертациялар ил-мий савияси ҳақида салбий фикрлар эшитиб қоламиз.

Дарҳақиқат, диссертация илмий сало-ҳияти, назарий ва амалий натижаси, фанга киритган янгилиги билан қадрла-нади. Акс ҳолда, у псевдотадқиқотдир (грек тилида “pseudos” — “ёлғон” деган маънони билдиради).

Илмий тадқиқотларнинг сифати қайси услубда олиб бориладиган жуда боғлиқ. Илм-фанда экс-периментал тадқиқотларнинг алоҳида ўрни мав-жуд бўлиб, натижасининг амалий аҳамияти би-лан тараққиётга хизмат қилади. Тилшунослик фа-нида бугун математик лингвистика йўналиши мав-жудки, у компьютер экспериментига асосланган. Оксфорд он-лайн луғатида унга шундай таъриф берилади: “Лингвистиканинг математик моделлаш-тириш методи орқали амалга ошириладиган илмий тах-лил йўналиши математик лингвистика деб аталади”.

Лекин бугун кўпгина тилшуносларимиз, хусусан, 1 катта авлод филолог олимларимиз ўртасида матн тах-

лили бу — сифат таҳлили деган тушуноча мавжуд. Матн-нинг сон таҳлили эса, бу сопиологик тадқиқот, уларнинг наздида. Лекин бугун жаҳон илм-фанига матнларнинг ма-тематик таҳлили, статистик таҳлили, квантатив таҳлили (“квант” инглизча сўз бўлиб, “сон”, “миқдор” деган маъ-ноларни билдиради), математик лингвистика, статистик лингвистика, квантатив лингвистика каби номлар билан аталуви йўналиш кириб келганки, бугун тилшунослик фанида кенг қўлланади.

Жаҳон тилшунослигида квантатив таҳлил XIX асрнинг охириларидан қўллана бошланган. Л.Шерман инглиз на-срий асарларида жумлаларнинг узунлиги ҳақида 1888 йилда илмий қарашларини ёзган қилади. XIX аср охири XX аср бошларида ашшаб ижод қилган В.Богородицкий, А.Пеш-ковский, М.Петерсон каби филологлар рус тилидаги қайси харфлар ва товушларнинг нутқда тез-тез қўлланилишига доир тадқиқотлар олиб борган. Жаҳонда филология илм-фани тарихида мазкур йўналиш ҳақида XX асрнинг бошлари-да швейцариялик тилшунос Фердинанд де-Соссюр ва ке-либ чиқishi поляк-рус тилшунос олими Иван Алексан-дрович Бодуэн де-Куртеналар илк бор тилга олганлар. Кей-инчалик XX асрнинг 50-йилларига келиб хориж тилшу-нослик илм-фанида мазкур метод амалиётга кенг кириб келди.

Аслида, математик лингвистика кўринишлари ўзбек тилшунослигида ҳам азиздан мавжуд. Масалан, Абу Наср Форобий “Китобу-ш-шарф”, “Қаламу-ш-шарф ва-л қавофи” (“Шарф ва қавофиялар ҳақида сўз”), “Китобу-л-хитоба” (“Риторика ҳақида китоб”), “Китобу-л-луғат”, “Китобун фи санъати-л-хитоб” (“Хаттотлик ҳақида китоб”), Абу Рай-хон Берунийнинг “Хиндистон”, Абу Абдуллоҳ Хоразмий-нинг “Мафотуҳ-л-улум” (“Илмларнинг қалити”), Абу Али Ибн Синонинг “Асбоб ал-хуруф”, Аристотелнинг “По-этика” снга ёзган “Шарф санъати”, Махмуд Кашгарий-нинг “Девони луғоти-турк”, Шайх Аҳмад Тарозийнинг “Фу-нуну-л-балого”, Махмуд Замахшарийнинг “Хустосу-л-аруз” (“Арузий эҳсон таразуи”), Юсуф Саққонийнинг “Миф-тоҳу-л-улум” (“Илмларнинг қалити”) асарлари, Али-

шер Навоийнинг “Мухокамат ул-луғатайн”, “Мезон ул-авзон”, Захириддин Бобурнинг “Муфассал” (бизгача етиб келмаган), “Бобурнома”, Абулғазий Баҳодирхоннинг “Ша-жараи турк”, кейинчалик Фитрат, Бехбудий, Авлоний, Зоҳирий каби доншларнинг асарларида сўз санъати, тил ва унинг хусусиятлари, умуман, лингвистикага доир ил-мий-назарий муаммолар баён қилинган бўлиб, уларда сон таҳлили кўринишлари ҳам мавжуд. Жумладан, Абу Али Ибн Сино Аристотелнинг “Поэтика” снга ёзган “Шарф санъ-ати” деган шарҳида эпосея жанри ҳақида шундай дейди: “Эпосея вазиға келсак, у ҳам ўша хисқа ваъна санала-ди, ўн олти бўғинли туюқдан иборат. Буни кўпроқ трагедияга ўхшатанлар ва узунлигини яна орттирган-лар”.

Алишер Навоий эса “Мухокамат ул-луғатайн” асарида тилимизнинг бий имкониятларини исботлаш учун туркий тилдаги бир фельнинг 99 хил варианти борлигига мисол келтиради.

Шериятда эса чинакам ўлчов ҳисобланмиш аруз илми қондалари ҳақида қадимда жуда қўллаб шоирларимиз илмий-назарий асарлар биттларган. Мисол учун, Алишер Навоий ғазал ёзиш санъати ҳақида сўз юритганда, ғазал-ларнинг қўзғилиш кетмаслиги ва кўпроқ 7 байтга бўлиши мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаган. Ўзи ҳам ғазалларни асосан 7 байтга қилиб ёзган ва бу ҳақда бир китъасида қуйидагиларни айтган:

Навоий шери тўққиз байту ўн бир байту ўн уч байт,
Ки ҳазо узга қалам зайнат берур ул дурри мақинидин.
Буким, албатта, етти байттин ўқсук эмас, яъни —
Таназул айлай олмас рубоа ичра етти гардундин.

Абдурауф Фитрат “Адабиёт қондалари” аруз вазида ёзилган шерға қуйидагилар мисол келтиради:

Ўнлик:
Оғимдир йеуэ/билигилар аён, 5+5
Ғанидир Хисрав/билигилар ақин. 5+5

Эрка малак/аччиаланам сенга, 4+6
Ўчурсанг-да/қўқка юрак қулин. 4+6

Ўн тўртлик:
Дунё, дунё, сен дунё/кимга вафо қилибсан? 7+7
Сендан вафо кутанга/сен кўп жафо қилибсан. 7+7

Ўқитиш: бир ўн тўртлик мисраъ икки (мисраъ-лик) еттилик мисраъ бўла олгани учун бу вазида оз ёзи-ладир. (Ф.)

Хўш, матни ҳам сон, ҳам сифат жиҳатдан ўрганиш жаҳон тилшунослик илм-фанида аллақандай тадқиқот олиб боришинг “андозаси”га айланган экан, нима учун бизда унга сопиологика фани тадқиқотиға қарагандай қаралади? Украиналик олим В.Левинский ўзининг “Квантатив линг-вистика” номли китобида мазкур тенденция украин тил-шунослари, хусусан, катта ав

ТАЛҚИН

Халқимиз ижодий меросини илмий йўсинда ўрганиш XX асрда тўлиқ шаклланиб, навоийшунослик йўналишига асос солинди. Мамлакатимиз мустақилликни кўлга киритгандан кейин бу борадаги тадқиқотлар янги босқичга ўтди. Шoirнинг аввал камроқ диққат қаратилган ёхуд ўз вақтида долзарб ҳисобланмаган тасаввуфий-диний мавзулардаги асарлари атрофича ўрганилиб, бир қанча китоблар ҳам нашр қилинди. Таниқли шарқшунос-адабиётшунос М.Имомназаровнинг "Навоийшуносликка кириш" (2015) китоби мустақиллик даврида яратилган тадқиқотлардан ўзига хос жиҳатлари билан ажралиб туради.

Навоийга армуфон

Биринчидан, китобдан олимнинг Алишер Навоий ижоди юзасидан кейинги ўттиз йил давомида ёзган ишлари жой олган. Иккинчидан, у шоир асарлари билан шугулланган қадар Шарқ адабиётининг назарий муаммолари бўйича қатор мақолалар ёзган қилган, ҳусусан, Хусрав Деҳлавий ижодий мероси юзасидан номзодлик ҳамда докторлик иштини муваффақиятли ҳимоя қилиб, катта илмий тажриба тўплаган эди.

Олим шоир дostonларини салафлари асарлари билан қиёсий аспектда ўргатар экан, адабиётни, бадий асарни юзасидан галда минтақа ислом маданиятида мунтазам равишда содир бўладиган ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ўзгаришлар сатҳида кузатади ва баҳолайди. Масалан, "Кўнгили ҳақида тўрт дoston шарҳи" (Низомий, Деҳлавий, Жомий, Навоий дostonларининг қиёсий таҳлилга муқаддима) номли мақолада X-XI асрлар мусулмон оламида ақлга, мантқиқ тафаккурга таяниш "Мусулмон маърифатчилиги" даври бўлганлигини таъкидлаб, унинг характерли хусусиятларини тўғри белгилайди ва даврнинг етакчи адабий тенденцияларини аниқ кўрсатади. Шу билан бирга ижтимоий ҳаётда муҳим рўй берадиган ўзгаришлар ҳамда XII асрдан кейин файласуф Абу Ҳомид Газзолийнинг (1058-1111) илмий фаолияти натижасида ислом оламида пайдо бўлган янги маънавий вазиёт хусусида тўхталиб ёзади: "Газзолийнинг фалсафий қарашлари мусулмон минтақа маънавиятининг маълум бир босқичи ақуналиб, янги босқичи бошла-наётганидан ёрқин бир нишона эди. Унинг энг буюк ихтироси ўз қудратини қўлдан бой берган ақлга таяниш тамойили ўрнига кўнгилини поклаш тамойилини жорий қила билганлигидир. Бу тамойилнинг олға сурилиши минтақа маънавий тақомилида янги босқич — Тасаввуф тарикатлари ёхуд ирфон босқичининг бошланганини билдирар эди". Дарҳақиқат, бутун ижтимоий ҳаётни тўлиқ қамраб олган тасаввуф барча жабҳаларга, жумладан, адабиётга ҳам самарали таъсир қўрсатган.

Олим шоир асарини салафлари асарлари билан қиёсий аспектда ўргатар экан, адабиётни, бадий асарни юзасидан галда минтақа ислом маданиятида мунтазам равишда содир бўладиган ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ўзгаришлар сатҳида кузатади ва баҳолайди. Масалан, "Кўнгили ҳақида тўрт дoston шарҳи" (Низомий, Деҳлавий, Жомий, Навоий дostonларининг қиёсий таҳлилга муқаддима) номли мақолада X-XI асрлар мусулмон оламида ақлга, мантқиқ тафаккурга таяниш "Мусулмон маърифатчилиги" даври бўлганлигини таъкидлаб, унинг характерли хусусиятларини тўғри белгилайди ва даврнинг етакчи адабий тенденцияларини аниқ кўрсатади. Шу билан бирга ижтимоий ҳаётда муҳим рўй берадиган ўзгаришлар ҳамда XII асрдан кейин файласуф Абу Ҳомид Газзолийнинг (1058-1111) илмий фаолияти натижасида ислом оламида пайдо бўлган янги маънавий вазиёт хусусида тўхталиб ёзади: "Газзолийнинг фалсафий қарашлари мусулмон минтақа маънавиятининг маълум бир босқичи ақуналиб, янги босқичи бошла-наётганидан ёрқин бир нишона эди. Унинг энг буюк ихтироси ўз қудратини қўлдан бой берган ақлга таяниш тамойили ўрнига кўнгилини поклаш тамойилини жорий қила билганлигидир. Бу тамойилнинг олға сурилиши минтақа маънавий тақомилида янги босқич — Тасаввуф тарикатлари ёхуд ирфон босқичининг бошланганини билдирар эди". Дарҳақиқат, бутун ижтимоий ҳаётни тўлиқ қамраб олган тасаввуф барча жабҳаларга, жумладан, адабиётга ҳам самарали таъсир қўрсатган.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

Муаллифнинг Шарқ мумтоз адабиёт тарихида муҳим ўрин тутган татаббуънинг моҳияти юзасидан билдирган мулоҳазалари бадий асар таҳлилида эътибор қаратиш зарур бўлган нукталарга қаратилган. Адабий аъналар етакчи бўлган мумтоз адабиёт намуналарига ёндашганда мақсад юзада яққол кўриниб турган муштарак ўринларни аниқлаб, қайд этиш бўлмай, балки ҳар бир муаллифнинг мавзунини ёритишда хос томонларини у манабу асарнинг муҳим жиҳатлари билан аҳралиб туради.

18 ОКТЯБРЬ — САМАРҚАНД КУНИ

АЗИЗ ШАҲРИМ МЕНИНГ ТАҚДИРИМДА

Қачон азим Самарқандга йўлим тушса, қалбимни ўзгача ҳислар чулғаб олади. Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомийлар таълим олган, не-не улуг зотларга бешик бўлган, қанчадан-қанча азиз инсонлар қадами етган гўша сеҳру жозибасини сўз билан таърифлаш жуда қийин.

Х аётимда бу қадимий ва ҳамиша навқирон шаҳар алоҳида ўрин тутди. 1967 йил ўрта мактабни тамомлаб Самарқанд давлат университетида факультетга ўқишга кирдим. У пайтлар чет тилларни ўрганишга эътибор бугунгидек эмасди. Ёшлар асосан университетнинг тарих, ўзбек ва рус филологияси факультетларида ёки савдо ва тиббиёт институтларида кириб ўқишни ҳавас қиларди. Биз ўқиётган даврда Самарқанд давлат университетини филология соҳасида академик Воҳид Абдуллаев, профессорлар Ориф Икромов, Ю.Авалиани, Нуриддин Шукров, Ботирхон Валихўжаев, Л.Ройзензон, Сайдулла Мирзаев, В.Ларцев, Раҳматулла Қўнғуров каби таниқли олимлар фаолият кўрсатарди. Биз хорижий тиллар факультети талабалари бўлсак-да, академик Воҳид Абдуллаевнинг "Ўзбек адабиёти тарихи" фанидан лекцияларига қатнашиб турардик. Устознинг ўзбек-озарбайжон адабий алоқалари, айниқса, унинг академик Ҳамид Орасли билан бўлган суҳбатлари ҳақидаги гурунглари мароқ билан тинглардик. Таниқли тилшунос олима, профессор Ю.Авалианининг жаҳон тилшунослиги ва фразеологияси илми бўйича ўқиган маърузалари биз ёшларни илмга шайло қилганди.

Едимда, биринчи курс пайтимизда "Адабиётшуносликка кириш" фанидан профессор Орифжон Икромов маърузалар ўқиди. Домла имтиҳон олаётган пайтда талабалардан бирор таниқли шоир шеърларидан ўқиб беришни сўрарди. Мен имтиҳон билетидида саволларга жавоб берганимдан сўнг, устоз: — Қани, сен қайси шеърни ёд ўқиб берасан? — дедилар. Мен ўша кезларда Ҳамид Олимжоннинг "Ўзбекистон" шеърини ёд олиб, ўзимча қирот билан айтиб юрардим. Водийларни яёв кезганда, Ёр ажиб ҳис бор эди манда... Чанпар ҳоринг тасларига қиш, Баҳор учун сўйлайди ақши. Ёр ўлкаси ҳисга бойдир, Унинг энг зўр кўзгуси ойидир. Шундай ўлка доим бор бўлсин, Шундай ўлка элга ёр бўлсин... Домла майин табассум билан тингладилар ва охири: — Бўлди, баҳонг беиш, — дедилар. Сўнг: — Сен чет тиллар-

тетда яхши ишлаясан, ўзингни кўрсатдинг, илмга чанқоқлигинг кўриниб турибди. Сени тўрт ойга Москва университети (МГУ)га илмий стажировкага юборсам нима дейсан? — дедилар. Мен ҳаяжон билан: — Раҳмат, домла, ишончингизни оқлайман, албатта илмий иш қиламан, — дедим. Шундай қилиб, 1976 йилнинг сентябрь-декабрь ойлари МГУнинг роман-герман филологияси факультети француз филологияси кафедрасида стажёрлик малакамни оширдим. Москвалик устозларим тавсияси билан "Француз бадий адабиёти ўзбек тилида таржима

— Фан доктори бўлишни хоҳлайсизми? — дея ул зот яна савол берди. Мендан ижобий жавоб олган: "Сизни докторантурага юборамиз, аризангизни ёзин!" дедилар. Тез орада олий таълим вазирлигининг буйруғини олдим ва 1986 йилнинг сентябрида ИМЛИ (Москвадаги Жаҳон адабиёти институти)нинг докторантурасига қабул қилиндим. 1986-1988 йиллар академик Н.Балашов (ИМЛИ) ва профессор Н.Владимирова (ТАИ) консултантликда докторлик диссертацияни ёзишга киришдим. СамДУда эса академик Ботирхон Валихўжаев, профессорлар Нуриддин Шукров, Раҳим Муқимов, Анатолий Бушуйлар билан мулоқотда бўлдим, уларнинг маслаҳатларига қулоқ солиб иш тутдим. "Қайта қуриш" деган алғов-далғовли йиллар, ҳар кунни қандайдир ваҳимали воқеалар содир бўларди. 1989 йил диссертацияни ёзиб тутатдим, ИМЛИда муҳокамалан ўтказиб, Тошкентга қайтдим. Ўзбекистон ФА Тил ва адабиёт институтида ҳам нотинчлик, айниқса, докторлик диссертациялари ҳимояси онда-сонда бўлар, муҳокамаларга олимларни жалб этиш муаммога айлانганди. Мен ҳам муҳокамани бир йилдан ортиқ кутдим.

Яхши одамларнинг кўмаги билан ишим юришиб кетди, муҳокама ҳам ўтди. Фан доктори дипломинини олдим. Қадрдон дорилфунунимга қайтиб, унинг бағрида янада жўшиб ишладим. 1992 йил СамДУга яна бир ажойиб инсон, таниқли физик олим, академик Толиб Мўмин-ов ректор бўлиб келилар. Ул зот ёш кадрларга алоҳида эътибор бериб мента чет тиллар факультети қўшида "Жаҳон адабиёти кафедраси"ни очиб берди. 1992 — 1998 йиллар университетда фаолият кўрсатарканман, кафедра мудири, филологик марказ директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, факультет декани, филология йўналиши бўйича ҳимоя кенгашининг аъзоси бўлиб фаолият кўрсатдим. 1999—2005 йиллар СамДУ замирида ташкил топган Самарқанд давлат чет тиллар институти француз филологияси факультети декани ва кафедра мудири лавозимларида фаолият кўрсатдим. 2006 йилнинг сентябидан Жиззах давлат педагогика институти Инглиз тили ва адабиёти кафедраси мудири, профессор лавозимларида ишлаб келяпман. Айни пайтда Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ва Самарқанд давлат чет тиллар институтида профессор-консултант сифатида докторантларга маслаҳатчилик қиламан.

Яхши одамларнинг кўмаги билан ишим юришиб кетди, муҳокама ҳам ўтди. Фан доктори дипломинини олдим. Қадрдон дорилфунунимга қайтиб, унинг бағрида янада жўшиб ишладим. 1992 йил СамДУга яна бир ажойиб инсон, таниқли физик олим, академик Толиб Мўмин-ов ректор бўлиб келилар. Ул зот ёш кадрларга алоҳида эътибор бериб мента чет тиллар факультети қўшида "Жаҳон адабиёти кафедраси"ни очиб берди. 1992 — 1998 йиллар университетда фаолият кўрсатарканман, кафедра мудири, филологик марказ директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, факультет декани, филология йўналиши бўйича ҳимоя кенгашининг аъзоси бўлиб фаолият кўрсатдим. 1999—2005 йиллар СамДУ замирида ташкил топган Самарқанд давлат чет тиллар институти француз филологияси факультети декани ва кафедра мудири лавозимларида фаолият кўрсатдим. 2006 йилнинг сентябидан Жиззах давлат педагогика институти Инглиз тили ва адабиёти кафедраси мудири, профессор лавозимларида ишлаб келяпман. Айни пайтда Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ва Самарқанд давлат чет тиллар институтида профессор-консултант сифатида докторантларга маслаҳатчилик қиламан.

Муҳаммаджон ХОЛБЕКОВ,
филология фанлари доктори, Жиззах ДПИ
инглиз тили ва адабиёти кафедраси профессори

Тунни тонгга ула

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

Ховлидаги тут шохига кўнган булбулнинг ҳониши яна бир фараҳбахш тонг яқинлашаётганидан дарак бера бошлади. Тунни тонгга улаб қалам тебратётган бедор ижодкор радиодан янграётган майин мусиқа оғушида бир маромда қозғондан бош кўтармай, ёзишда давом этмокда. Мусиқа тугаб, дилга ёқувчи бир кўшиқ бошланди: Бунча ёқимли ва дилрабосан, Камалак мисоли хуш, сержилосан. Кўёшдай иссиғи оҳанрабоган, Эй юрак нидоси, кўҳна "Тановар", Сеҳрингму, меҳрингму, айтгин, ниманг бор?..

Кўшиқ унга янада илҳом бағишлагандек, ҳаракатлари тезлашди. Зум ўтмай, ёзганларини тутатиб, ўқишга киришди. Оппоқ қозғ сатҳига тўқилган сатрлардан кўнгли тўлди, шекилли, чуқур тин олди ва бедорлиги бесамар кетмаганидан мамнун бўлди... Чиндан ҳам, ижод аҳли зиммасида залворин бир юк бор, бу юк эса қаламқашга катта масъулият юклайди. Ёзган нарсаларининг ўқувчига маъқул келиши учун анча-мунча заҳмат чекишга тўғри келади. Яхши шеър, яхши ҳикоя, яхши романи ўқиб, кўнглингиз яйрайди, руҳингиз ҳузурланади. Адабиёт тулшани шундай бир пок-киза, беғубор масканни, унга меҳр қўйиб, ошуфта бўлган кўнгли, ошно бўлган қалб буюк зотлар қалами етган, табаррук излари қолган файли йўлни танлайдилар. Шеърингиз кўнгли мулки дейишди. Бу масканга киргандан кейин, унинг ҳам масъулияти, машаққати, ўзига яраша қийинчиликлари бор. Бу синовларга

чидаган, дош берган ижод аҳлигина ёзганларини муҳлисларининг маънавий мулкига айлантира олади. Хонадонларига таниқли шоир, ёзувчи ва санъаткорларнинг ташрифи Искандар Раҳмоннинг адабиёт ва санъатта қизиқишлари сабабчи бўлган, улар ижросидаги ашъору, кўшиқлар ёшлигидан қулоқларига ўрнашиб қолган экан. Атоқли шоир, устоз Ғайратий домла раҳбарлик қилган адабиёт тўғрисидаги машғулотида қатнашиб, Эркин Воҳидов, Хайриддин Салоҳ, Юсуф Шомансур, Анвар Исроилов, Анвар Эшоновлар билан танишиб, адабий давраларга ҳамсуҳбат бўлиб, тақдир тақозоси билан ши-фокорлик касбини эгаллашган-да, адабиётга, шеърингизга бўлган қизиқишлари сўнампти. Она юртдан узоқларда Қуролли Қўчлар сафидида 30 йиллик ҳарбий шифокорлик йилларида ҳам қалам доимий ҳамроҳлари бўлипти. Хизмат сафарлари жараёнида ёзилган ён дафтарлардаги битиклар — ижод маҳсуллари ҳозирги кунда халқимизнинг маънавий мулкига айлانган 40 дан зиёд насрий-наъзий асарларга айlandи. Истиқболнинг ижод аҳлига берган имкониятларидан руҳланган, бутунги дорилмамон қўнларга шукроналик билан яшаётган ижодкор: Гар керак бўлмасам элга, элатга, Гар мадор бўлмасам юртга, миллатга, Гар таянч бўлмасам она давлатга, Яшашнинг қизиги йўқдир мутақоф, — дея юрагидан ўт билан ҳамон қалам тебратмокда. У кишига баракали умр тилаб, ижод намуналаридан санъатсевар халқимиз кўп йиллар баҳраманд бўлиб юришини истаб қоламиз.

Гулчехра КАРИМОВА

Абдураҳул
ЭШОНБЕКОВ,
ЎзР ФА Алишер Навоий
номадига давлат
адабиёт музейи
илмий ходими

МОЛИЯ МУАССАСАЛАРИДА

Кейинги ойларида банк тизимидаги янгиликлар халқимизнинг соҳага бўлган ишончини янада оширди. Бу ўзгаришларнинг узвий давоми сифатида Президентимизнинг жорий йил 12 сентябрдаги

“Республика банк тизимини янада ривожлантириш ва барқарорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори ҳамда 4 октябрдаги “Тижорат банкларининг ликвидлигини қўллаб-қувватлашда пул-кредит инструментларидан фойдаланиш самардорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ҳам тизим фаолиятини яна бир босқичга кўтаришга замин яратмоқда. Бу ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш эса соҳа ходимлари учун муҳим саналади.

Ушбу юртимизда фаолият юритаётган банклар ичида «Туронбанк» АТБнинг ўзига хос ўрни бор. У истиқлол йилларида иш бошлаган биринчи тижорат банкларидан бўлиб, бугун унинг 18 та филиали, 31 та минибанки ҳамда 80 дан ортиқ бўлинмалари аҳолига кенг турдаги хизматларни кўрсатиб келмоқда. Шунингдек, ўтган йиллар давомида банк тизимга доир қонунчилик ҳужжатлари асосида ўз фаолиятини кенгайтириб, аҳоли

ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг бўш пул маблағларини депозитларга жалб қилиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳамда ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратиб келмоқда.

«Туронбанк» АТБ томонидан мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш борасида Президентимиз томонидан қабул қилинаётган фармон ва қарорлар мазмун-моҳияти алоҳида ўрганилмоқда. Бу эса банкни ривожлантириш стратегиясини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда,

ҚАРОРЛАР МУҲОКАМАСИ

банкнинг барқарор фаолиятини таъминлашда, ходимларнинг маънавий савиясини, иқтисодий билимларининг юксалишида муҳим аҳамият касб этмоқда. Жорий йилнинг 14 октябрида «Туронбанк» АТБ томонидан мазкур фармон ва қарорларнинг мазмун моҳиятига бағишланган ўқув семинари бўлиб ўтди. Унда Республика Марказий банк вакиллари, «Туронбанк» АТБ раҳбарияти ҳамда банкнинг республика бўйича Кредитлаш департаменти ва бир қатор бошқарма ходимлари иштирок этди. Шунинг билан бир қаторда, банк томонидан ўтказилаётган ҳар бир семинарда таниқли инсонлар, ёзувчи ва санъаткорлар, илм-фан фидойилари жалб этилади. Бу эса ўқувчиларнинг янада қизғин ўқишга ҳизмат қил-

моқда. Ушбу тадбирга Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги Бахтиёр Назаров ҳамда Ўзбекистон Кишлоқ ҳўжалиги илмий-иш-лаб чиқариш маркази муҳбир аъзоси, Тошкент давлат аграр университети профессори Болташ Абдуалимовларнинг таклиф этилгани учрашувга фойз бағишлади.

Семинарда дастлабки сўзни «Туронбанк» АТБ бошқарув раиси биринчи ўринбосари Шохрух Шохамедов олиб, иштирокчиларни тизимда амалга оширилаётган ўзгаришлар билан қисқача таништириб ўтди. Шундан сўнг академик Бахтиёр Назаров ҳамда профессор Болташ Абдуалимов сўз олиб, турли соҳаларда олиб борилаётган иш-лоҳотларнинг мазмун-моҳияти ҳақида тўхталиб ўтишди.

Асосий эътибор эса тизимга оид ҳужжатлар билан таништиришга қаратилиб, Республика Марказий банкнинг Кредит ташкилотлари фаолиятини лицензиялаш ва тартибга солиш департаменти директори ўринбосари Жаҳонгир Абдурасулов юқоридики қайд этилган фармон ва қарорлар хусусида маъруза қилди.

Қайд этилишича, Президентимизнинг «Республика банк тизимини янада ривожлантириш ва барқарорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига кўра, тадбиркорлик субъектлари билан тўлақонли ҳамкорлик муносабатларини ўрнатиш, аҳоли ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг банк тизимида институционал ҳамкор сифатида ишончини мустаҳкам-

лаш мақсадида кўрсатилаётган банк хизматлари сифатини янада ошириш ва тижорат банклари иш юритиш усуллари тубдан яхшилаш вазифаларига алоҳида эътибор қаратилди. «Тижорат банкларининг ликвидлигини қўллаб-қувватлашда пул-кредит инструментларидан фойдаланиш самардорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорда эса кредит сифатини амалга ошириш, кредитлашни оптималлаштириш, тадбиркорлик субъектлари фаолиятини қисқа ва узоқ муддатли кредитлаш орқали қўллаб-қувватлаш ҳамда тадбиркорлик субъектлари билан йўлга қўйилган ҳамкорлик муносабатларини янада яхшилаш, шунингдек кредитлаш тизимида бозор тамойилларига мос келадиган Марказий банкнинг

пул-кредит инструментларидан кенг фойдаланиш кўзда тутилган.

Бундан ташқари, Юртбошимиз томонидан виллоятларга ташрифлари чоғида белгилаб берган муҳим вазифалар ва ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг «Online» дастурига киритилган лойиҳаларни молиялаштириш борасида ҳам сўз борди. Шунингдек, кредит ахбороти алмашинуви борасидаги охириги ўзгаришлар, банк филиалларида кредит портфелининг жорий мониторингини ташкил қилиш, кредит портфелининг сифатини оширишда банк филиаллари масъул ходимларининг вазифалари хусусида Республика Марказий банки ва «Туронбанк» АТБ мутахассисларининг маърузалари тингланди.

Тадбир якунида маърузалар юзасидан савол жавоблар бўлиб, «Туронбанк» АТБ фаолиятини халқаро стандартлар даражасида ташкил этиш, ҳамда хизматлар сифатини янада ошириш хусусида алоҳида вазифалар белгилаб олинди.

— Бугунги семинар гоёта мазмунли бўлди, — дейди «Туронбанк» АТБнинг Юнусобод филиал бошқарувчиси Жамшид Мирзаев. — Чунки мазкур учрашувда таъкидлаб ўтилган, аҳолини банк тизимига ишончини ошириш ва хизмат кўрсатиш сифатини юксалтириш борасидаги фикрлар ҳар бир ходим учун дастурил амал бўлса ажабмас. Шунингдек мутахассисларнинг қарор ва фармонлар мазмун-моҳияти ҳақидаги тушунчалари ҳамда соҳага доир маълумотлар ва тавсиялари ҳам келгуси фаолиятимизда муҳим ўрин тутади.

Ш.ШОХИДОВ
тайёрлади.

Ўзбек фольклори — дунё нигоҳида

МУЖДА

Қадимда одамлар қулай географик минтақага эҳтиёж туфайли бир-бирлари билан ақин қўшничилик алоқаларини ўрнатган бўлса, бугунги кунга келиб маданиятлараро мулоқот қилиш, ўзаро ахборот алмашиш бирламчи аҳамият касб этмоқда. Халқлар ўртасидаги адабиёт, санъат, фан, урф-одат ва анъаналар алмашинувида китобнинг ўрни ва аҳамияти бекиёс.

Қандай бўлсин, ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институтида ўзбек фольклоршуносларининг хорижий мутахассислар ва илмий марказлар билан ҳамкорликда амалга оширган тадқиқотларини кенг оммалаштириш мақсадида Германияда нашр этилган «Typenkatalog Usbekischer Zaubermärchen (Klassifizierung mit Kommentaren). Band I-II» («Ўзбек халқ сеҳрли эртаклари каталоги») номи икки жилдли китоби тақдими бўлиб ўтди. Унда хорижий давлат вакиллари, Германиянинг Ўзбекистондаги элчиси, олий таълим муассасалари раҳбарлари, таниқли адабиётшунос ва фольклоршунос олимлар, китоб ҳаммуаллифлари, соҳа мутахассислари ва талабалар иштирок этди.

Тақдиримизни ЎзФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти директори, филология фанлари доктори, профессор Низомиддин Маҳмудов қилиб сўзи билан очиб, бугунги кунда ўзбек фольклоршунослиги халқаро алоқаларнинг янги босқичга кўтарилгани ва бу борада Германия давлати етакчи ўрнида эканлигини

айтиб ўтди. Шунингдек, китоб ҳаммуаллифлари — германиялик фольклоршунос олими, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети филология доктори Габриел Келлер хоним, Германиядаги «Олмон» — Ўзбек илмий жамияти» раиси, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети профессори Хуррам Раҳимов ва Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти бўлим мудири, филология фанлари доктори, профессор Маматқул Жўраевларнинг ушбу каталогни яратишдаги машаққатли меҳнати таҳсинга сазоворлигини таъкидлади.

Ўзбек халқ сеҳрли эртаклари каталогини яратиш жараёнида ҳозирга қадар нашр этилган эртак тўпламларидаги материаллар, дала тадқиқотлари натижасида бевоқиф эртакчилар оғзидан мағнит тасмасига ёзиб олинган эртаклар ҳам тадқиқотга жалб этилди. Ушбу тадқиқот натижасида эса бир неча эртак тўпламлари нашр этилди. Шулардан Г.Келлер ва Х.Раҳимов ҳаммуаллифлигида яратилган «Самарқанд эртаклари» (Фрайбург, 2004), «Жанубий Ўзбекистон сеҳрли эртаклари» (Тошкент, 2016), «Ўзбек сеҳрли эртаклари» (Тошкент, 2017) тўпламларини

мисол тариқасида келтириш мумкин.

«Ўзбек халқ сеҳрли эртаклар каталоги»да миндан ортиқ ўзбек халқ сеҳрли эртакларининг матн таҳлили, таржимаси, илмий тадқиқи ва типизацияси натижасида олим олимаси Габриел Келлер ва ўзбек олимлари Хуррам Раҳимов ва Маматқул Жўраевлар томонидан халқ эртакларининг 145 сюжет типлари аниқланиб, ўзбек ҳамда жаҳон эртакшунослигининг манбалари асосида илмий шарҳлар билан тасдиқланди.

Китоб ҳаммуаллифи, ЎзФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти бўлим мудири Маматқул Жўраев каталог ҳақида қуйидагиларни баён қилди:

— «Ўзбек халқ сеҳрли эртаклар каталоги» олим ва ўзбек фольклоршунос олимларининг 1997–2017 йиллар мобайнида олиб борган илмий ҳамкорлиги натижасидир. Китобдаги сюжет типлари XX асрнинг биринчи ярмигача ўзининг жонли оғзаки ижрочилиги аъна-наларини сақлаб келган халқ эртакчиларидан бевоқиф ижро жараёнида ёзиб олинган материаллар асосида таснифланди.

— Ўзбек халқ эртаклари гоёта қадимийлиги, ўзига хос сюжет тизими, образлар силсиласи ва бадий воситаларга бойлиги билан алоҳида ажралиб туради, — дейди олим сўзида давом этар экан. — Бу бетақдор номоддий маданий мерос ёлғорликлар билан ўзбек халқи бадий тафаккурининг юксак салоҳияти ва тадрижий ривож қатламларини ўзида акс эттирганлиги билан аҳамиятlidir. Тадқиқот натижасида Европа халқлари фольклорига ай-рим эртаклар сюжетининг илдизлари Марказий Осиё фольклорига, хусусан, ўзбек халқи аждодларининг қадимий эртакчилиги аъналарига бориб тақали-шини кўрсатадиган мате-риаллар аниқланди. Тақ-дирм этилаётган тадқиқот ҳозирги замон жаҳон фольклористикасининг энг янги илмий-назарий концепциялари ва терми-нологияси асосида шу пайтгача махсус ўрганил-маган ва эрик сюжетлар-нинг халқаро каталоглари-га киритилмаган ўзбек халқ сеҳрли эртакларини яхлит бадий тизим сифа-тида таҳлил қилишга ба-ғишланган. Бу каталог сеҳ-рли эртакларнинг миллий ўзига хослиги ва бадий ху-сусиятларини жаҳон миқё-сида кенг тарғиб этиш ор-қали ўзбек халқи поэтик тафаккурининг гоёта юксак-лигини намойиш қилди.

Ушбу каталог Европа халқларига ўзбек халқи-нинг ижтимоий, маданий ҳаёти ҳақида тушунча бера олади, деб ўйлаймиз. Халқаро миқёсдаги ушбу тадқиқот иши халқларни бир-бирига яқинлашти-рувчи ришта вазифасини ўташи тайин.

Жамила АСКАРОВА

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР! «Асака» банк

2017 йил «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қуйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади:

«МАНФААТЛИ-2017»

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 12 ой бўлиб, ҳисобланган фойзлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

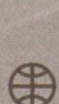

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 26 турдаги ва хорижий валютада 13 турдаги қулай шартларда омонат турларини таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин.

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади.

Сизнинг омонатларингиз:

- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- эгаллик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- миқдори чекланмаган!

(+99871) 120-39-81 | 120-39-60 | 120-39-63
www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган

«Асака» банк сармоянгизни сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

Mustaqil gazeta

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

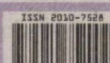
Бош муҳаррир
Ўктам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080—рақам билан рўйхатга олинган. Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А—2. Баҳси келишган нархда. Адали: 2620 Буюртма — V-271 1 2 3 4 5

Тахриратга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 18⁰⁰

Индекс: якса
обуначилар ва
ташқилотлар
учун — 233

Манзилимиз: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30—уй.
Газета тахририят компьютер марказида терилди ва оператор Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.
Навбатчи: Элмурод Нишонов
“O‘zbekiston” НМИУ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30—уй.